

Lin Nei Chin med familj - flyktingar från kommunismen till Hongkong

CONTRA

för frihet - mot socialism

nummer 2 1978

årgång 4

DEN INDUSTRIELLA REVOLUTIONEN

Fil dr Sven Rydenfelt i Lund behandlar i denna artikel de mirakel som marknadsekonomi gjorde under den industriella revolutionen i Storbritannien.

Under den förindustriella tiden kunde företagen inom hantverk och handel bruka den statliga våldsapparaten till att åt sig utverka privilegier av olika slag — monopol, etableringshinder och importkontroll. Att detta skråsystem som en död hand hindrade all utveckling, förefaller i dag tämligen klart.

Men under 1700-talet växte sig kritiken — bland annat från Adam Smith — mot detta system allt starkare, och innan det formellt upphävdes, hade det successivt underminerats. Följden blev att den i England framväxande industrin sedan slutet av 1700-talet fick utveckla sig fritt i avsaknad av såväl privilegier som — motsatsen — statliga kontroller och regleringar. Den ekonomiska friheten i England skilde sig markant från situationen i Frankrike, tidigare föregångslandet på industrins område. Eli F Heckscher skriver härom (DN 24.12.1961):

I det senare landet utfärdades en ström av reglementen i hundratals paragrafer för olika grenar av industrin, särskilt textilindustrin, utan motsvarighet i England. En hel hierarki av ämbetsmän skapades i Frankrike för övervakning av reglementenas efterlevnad, och skräväsandet sattes där också till samma uppgift, medan England knappast hade några yrkesämbetsmän för dessa — eller över huvud taget några — uppgifter. De franska straffen var blodiga, åtgärderna mot införsel av färgtryckta kattuner anses t ex ha kostat 16 000 människors livet, fränsett det mångdubbelt större antal som skickades till galärerna.

Det ligger nära till hands att säga att det just var detta som hindrade en anpassning av det franska näringslivet efter de nya möjligheter som öppnade sig, att regeringen med andra ord låste fast det bestående tillståndet.

Vid denna tid var faktiskt England det enda land i Europa med sådan ekonomisk frihet att en relativt renodlad marknadshushållning med fria företag, fri prisbildning, fri konkurrens och fri etablering kunde utveckla sig.

När den engelske historikern E J Hobsbawm (i *The Age of Revolution. Europe 1789 — 1848*. — London 1962) tar upp frågan, varför den industriella revolutionen startade i England — av alla tänkbara länder — pekar han framför allt på frånvaron av srecillt förlamande institutionella hinder för en fulljädrat kapitalistisk utveckling» (sid 175). I andra länder existerade enligt Hobsbawm ingen sådan ekonomisk frihet (sid 175 f):

Varje regering, merkantillistisk och paternalistisk, överöste sina undersåtar med ett otal regleringar och administrativa kontroller, som visserligen tenderade att bevara ett stabilt och stillastående samhälle men samtidigt hindrade de privata företagen. . . Under sådana förhållanden (med paralleller i många länder) fick den industriella utvecklingen uppenbarligen ske på helt andra villkor än i

England. På hela kontinenten tog staten en långt mer aktiv del i densamma. . . Än i dag är England det enda land (i Europa) med järnvägar som helt byggts av risktagande och vinstsökande privata företag. . .

Den nästan totala friheten från statliga regleringar och kontroller — tvångströjer — för industriföretagen i England från slutet av 1700-talet resulterade i en sjudande ekonomisk expansion, en utveckling helt utan tidigare motstycken i historien. Det var som om dammluckor öppnats för en vårfloed. Duktigt och driftigt folk såg sin chans och lockades att starta nya företag på löpande band. Snart hade en tät underve-

getation av små företag bildats, en fruktbar grogrund för större företag.

En ny tidsålder, industrialismen, föddes och dess pionjärer företagen gick på bred front till en offensiv som snart skulle rulla fram över alla nationella gränser för att i sinom tid erövra världen.

Som alltid när företagen släpps lösa att fritt utveckla och förbättra sin produktion, blev resultaten fantastiska. Snart kunde en enda maskinspinnare i textilindustrin producera lika mycket garn som tvåhundra hemanarbetare vid sina spinnrockar, ett exempel som i ett nötskal visar de enorma produktivtökningsarna.

Hur fantastiska frukter en företagsamhet i frihetens tecken än må skapa, är det något av en historisk grundlag, att friheten förr eller senare kommer att begränsas genom statliga ingrepp. Som alla omvälvningar rullade den industriella revolutionen fram över, krossade och slog sönder hävdvunna livsformer och produktionsystem. Det var naturligt, att de undanknuffade och klämda grupperna gick till rasande motattacker, och lika naturligt att de i sin nöd vände sig till statsmakten med begäran om hjälp.

Från omkring 1860 byggdes ett nät av statliga regleringar upp, ett nät som efterhand knöts hårdare och tätare, ett nät som allmer begränsade företagens rörelsefrihet. Den tidigare våldsamma och obändiga expansionen tyglades och bromsades upp. Englands näringsliv och produktion växte och utvecklades även i fortsättningen men i betydligt långsammare takt.

Den märkligaste av alla marknadshushållningsperioder, industrialismens födelsekede, hade nått sitt slut.

SVEN RYDENFELT

Väpnat motstånd i Vietnam

Bui Anh Tuan är flykting från Sydvietnam och lever i USA

I USA börjar man nu för första gången sedan Vietnam försvann bakom bamburidan uppmärksamma det väpnade motståndet mot den kommunistiska regimen. Man har bl a citerat den officiella armétidningen i Hanoi, som har skrivit att "det finns ett spritt och välorganiserat motstånd som bekämpar den kommunistiska regimen i södra Vietnam."

Den franske journalisten Jean Thoronval, som är baserad i Hongkong, har gjort en översikt över den antikommunistiska motståndsrörelsen i Sydvietnam. Även han utnyttjade bl a artikeln i armétidningen (Quan Doi Nhan Dan).

Artikeln var egentligen en artikelserie i nio delar, som uppmanade till ökade ansträngningar för att underkupa den anti-kommunistiska guerillan söder om den 17:e breddgraden. Ungefär samtidigt med artikelserien i Quan Doi Nhan Dan tog säkerhets- och underrättelseministern i Hanoi, Tran Quoc Hoan upp samma tema i partitidskriften Tap Chi Cong San. Han ville fästa uppmärksamheten på det "hot som amerikansk-rekryterade och amerikansk-utbildade sabotörer och spioner" som skulle skickas tillbaka till Vietnam utgjorde.

Artiklarna var naturligtvis inte avsedda att ge information om läget, utan de var ett led i en propagandakampanj för att motivera hårdare regler. Det visade sig också att man dagarna efter artiklarna arresterade "tusentals reaktionärer och kontrarevolutionärer", enligt tidningsrubriker i Hanoi. Enligt informationer som lämnats av båtflyktingar och som kan utläsas ur brev som smugglats ut ur Vietnam, följde en ny våg av förföljelser efter rapporter om att desillusionerade buddhister från "den tredje kraften" och vissa lokala FNL-ledare hade anslutit sig till motståndsrörelsen. Med dessas stöd bildades en nationell kommitté för att samordna motståndet i början av 1977. Beslutet uppgavs ha fattats av representanter från skilda motståndsgrupper som möttes i en "befriad zon" i Mekong-deltat nära den kambodjanska gränsen.

Motståndet tog form omedelbart efter Saigons fall i april 1975. Det snabba bildandet av en organiserad motståndsrörelse måste ironiskt nog tillskrivas det faktum

att många av dem som var dödsmärkta av Hanoi inte lyckades fly. Bland de svartlistade fanns f. d. kommunistiska avhoppare, regionala polis- och underrättelsechefer, anti-kommunistiska munkar och katolska präster och särskilt de uppskattningsvis 80 ledarna för de två största högerorienterade partierna: Viet Nam Quoc Dan Dang (VNQDD) och Dai Viet (DV). För att undgå avrättning flydde de oförberedda ut i djungeln. Som en följd av detta uppstod motståndscentra runt om i Sydvietnam spontant över en natt. Brist på förråd och förnödenheter, militär erfarenhet och bristande möjligheter till samordning gjorde att motståndsrörelsen inte militärt kunde mäta sig med den förkrossande starka fienden.

Under slutet av 1975 slogs åtminstone hälften av motståndsrörelsens baser ut av kommunisterna. Hanoi's "pacifierings-program" avbröts emellertid i mitten av 1976, när lokala FNL-ledare började byta sida, och hjälpte till att göra om gamla Hanoi-baser till baser riktade mot Hanoi.

När detta skrivs finns det åtminstone sex kända områden som är centra för väpnat motstånd i Sydvietnam. I den nordligaste delen kontrollerar guerilla från VNQDD och DV, förstärkta med lokala buddhistledare, ett område väster om Huế och Quang Nam. Längre söderut är det guerilla från Cao Dai, en religiös sekt, som kontrollerar delar av Tay Ninh-provinsen, bara sju mil från Saigon. Katolska motståndsmän kontrollerar skogsområden i Phan Thiet-provinsen, vid kusten ungefär 22 mil nordost om Saigon. En båtflykting berättade att en buss som hans familj och en del andra passagerare åkt med stoppades av en guerilla-grupp mitt på dagen i en skog i närheten av staden Phan Thiet.

De två starkaste motståndsbaserna ligger i höglandet, nära gränsen mot Laos och Kambodja, och i Mekongdeltat, det förra kontrolleras av guerilla från bergsstammarna och det senare av Hoa Hao, en stark buddhistsekt.

Motståndsrörelsen har enligt uppgift sänt ombud utomlands, för att ta kontakt med de flyktingar från Vietnam som finns i 22 länder. En motståndsgrupp i Frankrike uppger sig ha nära kontakt med frihetskämpar i Vietnam.

En båtflykting hjälptes av guerillan ut ur landet till sin familj, som redan fanns i Frankrike: "Jag eskorterades till mötesplatsen av en sot liten svartklädd flicka strax över tjugo och med en M-16. Hon var f. d. juridikstuderande i Saigon. Sedan juridiska fakulteten stängts - vi vill ha arbetare och inte advokater, hade tjänstemän från Hanoi sagt, hade hon anslutit sig till motståndsrörelsen."

Hon hade bett flyktingen: "Res ut i världen och berätta att vi fortsätter att kämpa. Oddsen är dåliga. Men det är trots allt värt att dö för friheten och de mänskliga rättigheterna".
Bui Anh Tuan

Syd-Korea med ryggen mot väggen

Av Per Danielsen

Nord-Korea har enligt FN-kommandot i Syd-Korea brutit vapenstilleståndsavtalet som ingicks mellan Nord- och Syd-Korea 1953 cirka 35.000 gånger. Provokationer från norr rättfärdigar enligt myndigheterna i söder president Parks åtgärder mot oppositionen. Syd-Korea befinner sig i en starkt utsatt och mycket speciell situation. Speciellt efter amerikanernas beslut att dra tillbaka sina styrkor står Syd-Korea ensamt med ryggen mot väggen och kan inte ta risken av en inrikespolitisk splittring. För i norr väntar den oberäknelige diktatorn Kim Il-sung på alla sådana svaghetstecken.

När man rör sig på den moderna storstaden Seouls gator kan man inte undgå att lägga märke till spjerrballongerna, som hänger i stålvaror över hela staden. Nord-Koreas militära flygbaser ligger bara fyra minuters flygning från Seoul, och det är uppenbart att sydkoreanerna inte vill ta några chanser då det gäller den oberäknelige grannen i norr.

Ute på landsbygden blir bilisten stoppad av säkerhetsstyrkor med jämna mellanrum, och motorvägarna kan göras om till startbanor för det sydkoreanska flygvapnet med kort varsel. Allt detta präglar sydkoreanernas vardag, men folk har lärt sig att leva med det och att acceptera det. I Syd-Korea har man nämligen nog så många exempel på Nord-Koreas aggressiva avsikter under senare år att peka på.

Aggression från norr

FN-kommandot i Syd-Korea har fastslagit att Nordkorea har brutit mot det vapenstilleståndsavtal som undertecknades efter koreakriget 1953 totalt nära 35.000 gånger. Brotten mot vapenstilleståndet har varit mångskiftande - från infiltration, sabotage och spionage till mordanslag och guerillaoperationer. Såväl 1969 som 1971 genomförde nordkoreanska agenter flygplanskapningar, den ena med en nödlandning och förlust av människoliv som följd.

1968 landsatte Nord-Korea 120 tungt beväpnade guerillasoldater på tre olika ställen i söder. Målet med operationen var att "befria" en del byar och att försöka skapa uppror

hos bondebefolkningen. Aktionen krossades redan i inledningsskedet, men åtskilliga bönder fick plikta med livet.

Attentatsförsök

Syd-Koreas presidenter har flera gånger utsatts för attentatsförsök av nordkoreanska agenter. I januari 1968 trängde 31 guerillasoldater in i Seoul, men avslöjades vid en av polispärrarna i närheten av presidentens bostad. Flera polismän och civila förlorade livet under den skottväxling som följde. Två år senare placerade agenter sprängladdningar under taket på den nationella begravningsplats som presidenten skulle besöka för att visa sin vördnad inför Korea-

krigets offer. Kulmen nåddes emellertid 1974, då en krypskytt sköt och dödade presidentens maka inför ögonen på en åskådarmassa som kommit för att höra presidenten tala. Det var bara en tillfällighet att krypskyttens egentliga mål, presidenten, inte föll offer för kulan.

Provokationer till havs

Den nordkoreanska flottan har vid flera tillfällen angräpat och kapat sydkoreanska fiskebåtar, och båtar från den sydkoreanska marinen har sänkts. Detta har inneburit att Syd-Korea frivilligt har satt sin fiskegräns flera kilometer bakom den egentliga mittlinjen mellan norr och söder. Nu har emellertid nord-

Infiltrationstunnel, byggd av Nordkorea för att föra personal och material under gränsen. Ett flertal sådana tunnlar har avslöjats.

koreanerna förklarar att de ska utvidga sin ekonomiska zon längs kusten till 200 sjömil. Detta gör sydkoreanerna oroad, och myndigheterna har flera gånger uppmanat nordkoreanerna att finna en fredlig lösning vid förhandlingsbordet. Speciella problem kan uppstå i anslutning till en del sydkoreanska öar, som skulle hamna innanför en eventuell nordkoreansk tvåhundra milsgräns.

Panmunjom

I Panmunjom, gränsbyn där stilleståndet undertecknades, har sydkoreaner och FN-styrkor flera gånger utsatts för provokationer. Sammanlagt har mer än 50 amerikanska officerare och soldater dödats av nordkoreaner vid gränsen mellan Syd- och Nord-Korea. Tusen nord- och sydkoreanska soldater har därutöver dödats vid gränssammanstötningar.

1976 dödades två FN-officerare med yxhugg av nordkoreanska soldater, medan de höll på att beskära ett träd under ett rutinmässigt uppdrag i Panmunjom. Året innan överfölls ett par av FN:s högsta militära officerare, de överöstes med slag och sparkar av nordkoreanska soldater. Och 1977 skickade kommunisterna tillbaka kropparna till tre döda amerikaner, som skjutits ned i en transporthelikopter som av misstag kommit in på nordkoreanskt område.

Infiltrationstunnlar

1974 upptäckte sydkoreanska soldater en flera kilometer lång tunnel, som hade grävts under den demilitariserade zonen från norr till söder. Året därpå kunde man höra nya underjordiska explosioner och se ånga stiga upp från marken på ett ställe i gränstrakterna. Tunnel nr två upptäcktes av FN-kommandot den 19 mars 1975, och en tredje tunnel avslöjades av två nordkoreanska avhoppare två dagar senare. Tunnelarna skulle otvivelaktigt ha gjort det enklare att infiltrera i Syd-Korea, om de inte hade upptäckts.

Ingen oenighet

På grund av nordkoreanernas ständiga provokationer härskar en allmän antikommunistisk stämning i Syd-Korea. Både opposition och regering är överens om alla de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och den anti-kommunistiska lagstiftningen. Parlamentet har också nyligen antagit resolutioner, som med bägge partiernas stöd, fördömer amerikanernas tillbakadragande av militär från Syd-Korea. Oenigheten gäller hur strängt man skall tillämpa de fullmakter som regeringen har, oppositionen har länge menat att president Parks regering missbrukar sina fullmakter på vissa områden.

Sydkorea är berett att svara på eventuella angrepp från norr.

Kim Dae Jung

Park Chung Hees regering arresterade för några år sedan oppositionens mest högröstade ledare, med motiveringen att de utgjorde ett hot mot landets nationella säkerhet. De flesta av de som då arresterades har nyligen blivit frisläppta, men Kim Dae Jung sitter ännu i fängelse.

Kim Dae Jung var president Parks motkandidat i presidentvalet, och förlorade valet med knapp marginal. Efter nederlaget flyttade han utomlands, för att försöka skapa en internationell opinion mot president Parks regering. Sedan han misslyckats i sina försök att bilda en exilregering i USA återvände han till Syd-Korea för att mobilisera oppositionen. Efter arresteringen igångsattes en s.k. räddningsaktion, som leddes från Japan. I maj 1977 avslöjades emellertid att "räddningsaktionen" hela tiden leddes från Nord-Korea, och den övriga oppositionen i Nya Demokratiska Partiet hävdar nu att Kim Dae Jungs handlande har varit till skada för Syd-Korea. Som en följd av detta har hans popularitet uppenbarligen varit sjunkande, speciellt efter Sydöstasiens fall.

Behöver sammanhållning

Syd-Korea har inte råd med inrikespolitiska experiment. Nationen behöver sammanhållning och styrka, speciellt efter det att amerikanerna har beslutat att dra tillbaka sina styrkor. President Carters beslut ställer Syd-Korea i högre grad än

tidigare med ryggen mot väggen - kanske helt utelämnat till att lita på egna krafter vid en väpnad konfrontation. För från norr hotar den oberäknelige Kim Il sung. Han vet hur han kan utnyttja varje svaghets-tecken i söder, och provokationerna under de senaste åren visar att hotet om att återföra rena Korea med våld kan bli verklighet.

Nord-Korea har idag en militär styrka på 2,7 miljoner man - 1,5 miljoner i hemvärnet, 700.000 mobiliseringsfärdiga studenter och 550.000 reguljära soldater. Sedan 1962 har nordkoreanerna arbetat hårt för att förverkliga Kim Il-sungs fyrapunkters militärprogram. Politiken går ut på att beväpna hela folket och bygga ut de militära installationerna. Planen anses nu i det närmaste genomförd. Sedan 1974 har Nord-Korea installerat nya raketbatterier vid gränsen, som om de används kan nå Syd-Koreas huvudstad Seoul. Ungefär 800 nya artilleriställningar har dessutom upprättats.

Allt detta tar Syd-Korea som ett tecken på att man i norr förbereder ett nytt Koreakrig, utrikespolitiskt såväl som inrikespolitiskt.

Per Danielsen

KRISTNA I KOREA

Inom bland annat svenska kyrkan sprids myten att de kristna skulle befinna sig i ett utsatt läge i Syd-Korea. Att så inte är fallet belyses om inte annat av att antalet medlemmar i olika kristna samfund ökat med fem miljoner (!) under de senaste tio åren. I Nord-Korea utsätts däremot de fåtaliga kvarvarande kristna för den förföljelse som är bruklig i många kommunistiska stater.

UPPROR I ÖST

av Wolfgang Strauss

En unik skildring av opposition, protest och uppror i Östeuropa mellan 1953 och 1977.

Den enda moderna översikten i ämnet som finns på svenska.

Bokhandelspris: cirka 28:-
VÅRT SPECIALPRIS: 20:-

Sätt in beloppet på postgiro 85 95 89 - 4. Eller bifoga beloppet kontant vid brevbeställning.

CONTRA

Box 6082, 102 32 STOCKHOLM

Sacharov-tribunalen i Rom:

Massiv anklagelse mot Öst

Palazzo dei Congressi i Rom-förorten EUR var plats för den andra internationella Sacharov-tribunalen den 25-29 november 1977. Efter den första tribunalen i Köpenhamn 1975, har det blivit uppenbart att det finns ett fortlöpande intresse för sådana tribunaler, vilket också massmedias växande intresse har bekräftat. "Det är denna sessions avsikt att medverka till att bedöma i vilken utsträckning grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och/eller bryts i Sovjetunionen och andra länder i Östeuropa", heter det i uppropet inför konferensen.

Mer än trettio vittnen gav i djupt rörande vittnesmål i fall efter fall belägg för brott mot de mänskliga rättigheterna. Flertalet berättade om egna erfarenheter. Vittnesmålen var koncentrerade men täckte in ett brett område, och deras trovärdighet och sanningshalt bedömdes av en panel under en tjugominuter lång frågestund efter varje vittnesmål.

Konferensen leddes och öppnades av Simon Wiesenthal. Men innan huvudförhandlingarna började gavs ett dramatiskt inslag i form av en 15 minuter lång färgfilm utsmugglad från Sovjetunionen. I filmen uttryckte Andrej Sacharov sin förhoppning att konferensen skulle medverka till att "koncentrera världens intresse på oppositionen i Sovjet och Östeuropa, och initiera stödaktioner för dennas sak." Filmen hälsades med ovationsartade applåder. Nobelpristagaren Alexander Solzjenitsyn sände ett budskap till konferensen i vilket han uttryckte sin förhoppning att "de härresande berättelserna och budskapen vid detta forum skulle bryta igenom 'det goda livets' tillstånd och att vittnesmålen skulle väcka samvetet hos dem som somnat på grund av eurokommunismens sirensånger".

Sovjet

Bland vittnena från Sovjetunionen, fanns, som ersättare för Sacharov, som återigen vägrats utresevisum, hans svärson Efrem Jankelevitj. Han sa bl. a. : "De i Sovjetunionen som kallas dissidenter kan när som helst arresteras och anklagas för vilket brott som helst efter myndigheternas godtycke. De är i samma situation som de första kristna i Rom och på andra platser. Denna tribunal kommer att vara till stort

stöd för dem som idag förföljs i det socialistiska Europa."

Två framstående medlemmar i medborgarrättsrörelsen i Sovjetunionen vittnade den första dagen: Ludmilla Alexejeva, en av grundarna till och sekreterare i Moskva-gruppen för bevakning av Helsingfors-avtalet, hon berättade om gruppens arbete under ständig förföljelse och under ständiga svårigheter. Sedan hon lämnade landet i februari 1977 fungerar hon som gruppens representant utomlands. Förrre ordföranden i den sovjetiska sektionen av Amnesty International, Valentin Tutjin gav en detaljerad redogörelse för rättegången mot den välkände sovjetiske biologen Kovaljev. Den lika välkände ukrainske matematikern Leonid Pljutsj gav en personlig redogörelse för hur dissidenter i Sovjet spärras in på mentalsjukhus.

Polen

Även om vittnesmålen om brotten mot de mänskliga rättigheterna i Sovjet gavs ett välmotiverat långt utrymme, så var det kanske av ännu större intresse att många detaljerade redogörelser gavs för motsvarande brott i det övriga Östeuropa. Den verkliga omfattningen av förtrycket av arbetarnas uppror i Polen 1970 belystes av Edmund Hulsz, en av ledarna för protesterna mot de kraftiga livsmedelsprisstegringarna; han vittnade om myndigheternas brutala svar på protesterna, men glömde inte heller bort de löften som getts men inte infriats. "Den 17 december 1970 dödades mer än 300 arbetare och barn i Gdynia/av kulor från milisen, och senare berättade överborgmästaren i Gdynia, Jan Marianski, för mig att inte mindre än 1.800 personer hade skadats av milisens eld."

Bulgarien

Tre vittnesmål från Bulgarien var också betydande för situationen i satellitstaterna. 33 år skilde två av vittnesmålen, men berättelserna om förtryck och terror var i huvudsak de samma. Alexi Stankow Popov föddes 1914 och arresterades första gången 1950. Genom en livstids erfarenheter kunde han ge en historisk redogörelse för den ökade terrorn och det ökade förtrycket i Bulgarien sedan Röda armén övertog landet. Efter många misslyckade försök lyckades han ta sig till Västtyskland, där han nu bor. Hans landsman Vassil Christov Koujouharov, redogjorde i detalj för hur djupt politisk opposition påverkar dissidentens dagliga liv och arbete. Trots att han var kapten i det militära och professor i såväl militär vetenskap som i medicin, fick han arbete som diskare och byggnadsarbetare för att försörja sin familj. Den 29-årige bulgaren Ludmil Minev gav en detaljerad skildring av fängslande på svaga grunder och anklagelser från partibossarna. Hans vittnesmål motbevisade klart påståendena om att Bulgarien fortfarande fungerar enligt författningens bokstav. De politiska fångarnas villkor åskådliggjordes av hans vittnesmål: "maten två gånger om dagen bestod av vattnig soppa och 100 gram bröd, med isoleringsstraff som det vanliga för politiska fångar."

Tjeckoslovakien

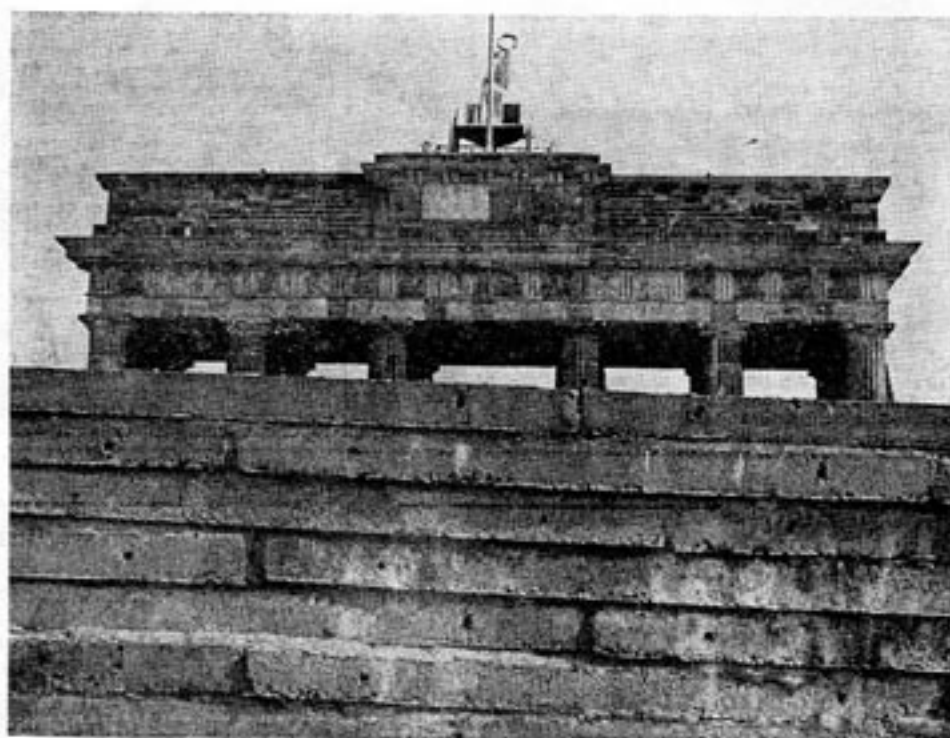
Jan Lestinsky från Tjeckoslovakien berättade om de kärva villkoren i sitt hemland. Gemensamt för Lestinskys och andras vittnesmål var att de förlorat arbeten och även bostäder, de hade förlorat rätten att använda sina bilar och barnens skolgång hade stoppats. Lestinsky var medlem i kommunistpartiet mellan 1947 och

1969. Hans bekymmer började med utslutningen från partiet, som medförde att han förlorade sitt arbete, att han förföljdes genom husrannsakingar, förhör och kränkandet av grundläggande rättsliga regler, som garanteras i den tjeckoslovakiska författningen. Han började sitt vittnesmål: "Det finns så många olika sätt att bryta mot mänskliga och medborgerliga rättigheter, att man inte kan se något slut på dessa möjligheter. Det är en ändlös kedja av handlingar och händelser som hela tiden ändrar brottens struktur, utvecklar och förädlar dem." Lestinskys landsman Ivan Binar avslutade sitt uppslitande vittnesmål: "Jag har berättat om många fall av orättvisor i Tjeckoslovakien. Men det är väldigt svårt att förmedla den anda av fruktan som tränger igenom stängda dörrar in i bostäder, ja in i människors hjärnor. Denna atmosfär påverkar beteendet och tankeverksamhet hos varje medborgare. Det är vardagens närvaro av fruktan, som innebär den grövsta orättvisan mot människan."

Jaroslav Kraeji, som är professor och historiker, hade en liknande berättelse. Från att ha varit föreståndare för universitetets historiska, och senare dess filosofiska, institution, blev han ansedd som politiskt misstänkt, och hans arbetsuppgifter ändrades till eidarens och lastbilschaufförens. I sitt noggrant dokumenterade vittnesmål redogjorde han för fortlöpande brott mot juridiska regler och påhittade anklagelser för att dölja de verkliga politiska anklagelserna. "Det är en mänsklig rättighet att tala fritt om bristen på mänsklig frihet och bristen på yttrandefrihet. Om demoraliseringen av nationen genom den undertryckande censuren, att berätta sanningen om förtrycket i Tjeckoslovakien för den allmänna opinionen i Europa är ett sätt att begränsa den makt som används för att förtrycka medborgarna i Tjeckoslovakien och för att beröva dem deras möjligheter att förverkliga sig själva som människor."

Östtyskland

Åtskilliga vittnesmål kom också från Östtyskland. Det växande missnöjet och den intellektuella reaktionen mot det politiska förtrycket var uppenbart från flera av vittnesmålen. Sju av de sammanlagt trettio vittnesmålen kom från "den andra delen av Tyskland". Ett vittne från den äldre generationen var Helmut Nitsche, professor född 1925. När hans missnöje med regimen i Pankow växte miste han sin professur 1971, alla rättigheter att undervisa 1976 och han arresterades slutligen 1977. Han talade både för sig själv och sin fru när han sa: "Vi har avskedats som lärare, vi vägrades alla möjligheter att fortsätta med vår yrkesverksamhet, de vägrade att ge oss något som helst materiellt stöd, och de försökte systematiskt sväl-

ta oss till underkastelse. Vi hotades med att bli skickade till arbetsläger, om vi inte accepterade undermåliga arbeten som staten anvisade." Fyra andra medborgare från "DDR" vittnade också, alla i åldern 33-34 år.

Siegmar Faust, en författare, vittnade om de motbudande förhållandena i Cottbus-fängelset för politiska fångar: "600 fångar i ... kalla, fuktiga och mörka källare, som kallades för tigerburar, eftersom rummen på 2½ gånger 4 meter var indelade i mindre delar av järngaller." Hans medfånge i Cottbus, Wolfgang Defort, en ingenjör, berättade hur han när han nästan nått den polska gränsen förrådes till den hemliga polisen av några präster. Klaus Peter Latk behandlade situationen för prästerna i Östtyskland. Pastor Latk var född 1941 och medarbetare till pastor Oskar Brüsewitz, som brände sig själv till döds i protest mot det religiösa förtrycket i Östtyskland 1976. Både Latks och Deforts vittnesmål tog upp brott mot religionsfriheten, och klargjorde med skrämmande klarhet att talet om religiös frihet var en bluff. "Sedan 1974 är arbeten i förvaltningen stängda för kyrkomedlemmar, och studenter som öppet medger sin tro finner det svårt att bli antagna på universiteten eller att få ett kvalificerat arbete."

Manfred Milde, som idag är ansvarig för muséet vid Checkpoint Charlie i Berlin, var vid tidpunkten för sin flykt 1966 sergent i gränspolisen. Han berättade om de nya och allt brutala redskapen för att hindra flykt från Östtyskland. En av de senaste apparaterna förevisades vid tribunalen, och dess dödsbringande egenskaper klargjordes inför panelen av Milde.

Rumänien

Den väl dolda självständigheten för Rumänien gentemot Sovjet visar sig inte i form av en liberaliserad inrikespolitik. Ett nästan stalinistiskt krossande av alla kulturella friheter genom ett institutionaliserat förtryck är en daglig realitet, som författarna Dumutru Tsepeneag och Virgile Tanase redogjorde för.

En vädjan till det politiska samvetet

Utöver dessa vittnesmål gav ett antal grupper "För iakttagandet av Helsingforsavtalet i Sovjetunionen" dokumentation om olika brott mot just de mänskliga rättigheter som härskarna i Kreml genom avtalet i Helsingfors lovat att de skall hålla.

En fortsatt och utvidgad uppmärksamhet kring frågor som berör mänskliga rättigheter i det kommunistiskt kontrollerade Europa är mycket angelägen. Den selektiva indignationen från en ofta manipulerad "opinion" har alltför länge bara sysslat med Chile och Sydafrika.

Helmut Nitsches vädjan ringer fortfarande i våra öron och ekar i våra samveten:

"Jag vädjar till Ert politiska samvete. Jag anropar alla demokraters ansvar att inte upphöra med sina ansträngningar förrän den dag då ingen politisk ledare längre vågar förtrampa mänskliga och medborgerliga rättigheter."

Ingemar Larsson, Malmö, deltog i Sacharov-tribunalen i Rom. Contras medarbetare Nils-Eric Brodin gjorde sammanställningen på grundval av det material som Ingemar Larsson samlade in i Rom. Ingemar Larsson granskade också den färdiga artikeln.

Fallet Sveriges Radio

Att vara kritiskt inställd mot journalister och massmedia är något som ses med oblidiga ögon av massmedia. Det är fult. Att vara kritisk mot inkompetenta vänsterjournalister är så fult att det inte ens går att trycka i den etablerade pressen. Därför cirkulerar en kritisk uppgörelse med Sveriges Radio i form av kopior i Stockholm just nu. I bästa sovjetiska samizdat-stil. Författaren är Eskil Block teknisk och själv känt ansikte i TV under början av 1960-talet. Efter internationella uppdrag arbetar han nu vid Försvarets Forskningsanstalt, FOA. Contra sammanfattar Eskil Blocks 11 sidor långa inlägg.

Genom tidningsdöden har makten över massmedia koncentrerats, Radiomonopolet har förstärkt denna tendens. Tidigare kunde man betrakta Sveriges Radio som ett slags ämbetsverk, försiktigt, objektivt men knappast "i tiden".

Under 1960-talet förändrades denna situation, genom att det politiska engagemanget hos de anställda blev alltmer öppet. Reportagen blev vinklade och man eftersträvade inte balans i de olika programmen.

När det gäller frågor i vilka folk är väl insatta så finns det inte särskilt stora möjligheter till manipulationer av opinionen. Men så är uppenbarligen inte fallet när det gäller mer perifera områden. Vår hållning till avlägsna länder kan exempelvis styras framgångsrikt på ett känslomässigt sätt av framförallt TV. Ett annat sätt att spela på samma tema är att göra program som ytligt sett vädjar om förståelse för avvikande grupper, men i själva verket blir till marknadsföring för detta - exempelvis knarkmissbruk, våld, terror, rån eller prostitution.

Maktförskjutningen

Det är angeläget att studera bakgrunden till den förskjutning i makten över radio/TV som skett under de senaste åren. Hur har den kunnat ske så snabbt? Hur har den kunnat leda till att åsikter som är så fiendligt ställda till de traditionella folkrörelsernas ideal har kunnat nå en dominerande position?

En del av bakgrunden kan sökas i studentrevolten. Minskad auktoritetstro, överskott av akademiskt utbildade på arbetsmarknaden och en breddad rekryteringsbas som medfört vidgade kontaktytor. Detta har tagit sig uttryck i en radikalism som på många väsentliga punkter totalt avviker från de värderingar som många grupper har ansett vara grundläggande för vårt samhälle: arbetsmoral, rättsuppfattning och moraluppfattning.

Studentrevoltens idéer är något som periodiskt återkommer i europeisk historia. Men genom speciella omständigheter har de denna gång fått kvardröjande verkningar i radio/TV. Liksom i vissa andra organ.

Rudi Dutschke, den tyske studentledaren, talade om "den långa marschen genom institutionerna". Den innebar att man inifrån skulle erövra de institutioner som byggts upp i det borgerliga samhället, och senare utnyttja dem för sina egna syften.

Det klassiska exemplet på detta är Nordiska Sommaruniversitetet, som helt togs över av marxisterna, men andra exempel i mindre skala kan hämtas från vissa redaktioner på DN, delar av Sveriges Radio, SIDA, kriminalvårdsstyrelsen och vissa andra statliga myndigheter.

Reaktionen på dessa maktövertaganden har varit obetydlig. Och förklaringen till detta är väl att framgångarna hitills uppnåtts på områden som inte direkt berör Svenssons privatliv. Han är omedveten om vad som hänt.

I Sverige hade den "långa marschen genom institutionerna" speciella förutsättningar att lyckas. Den traditionella öppenheten och liberalismen gjorde att man accepterade politiska minoritetsgruppers verksamhet utan att reagera. Dessutom kunde grupperna i fråga exploatera de strävanden som löntagarorganisationerna ställt sig bakom. Men konsekvenserna av dessa strävandens praktiska tillämpning i universitet, massmedia och ämbetsverk blev ödesdigra.

Massmedias uppgift

På Dagens Nyheter, Aftonbladet och Sveriges Radio träffar man idag ofta journalister som inte ser det som sin främsta uppgift att skaffa objektiv information, utan att driva en politisk linje och lägga fram argument för den.

Inte minst gäller detta TV2. Hela TV2-organisationen rekryterades i ett sammanhang, när studentrevol-

tens mest naiva strömningar nådde sin höjdpunkt. Resultatet blev en massiv övervikt för ungdomar ur de högre socialgrupperna som politiskt stod långt till vänster om socialdemokratin. De flesta känner endast förakt för traditionella demokratiska arbetsformer. Samtidigt har de visat sig vara lågproducerande och ineffektiva. En stor del av tiden ägnas åt intriger i stället för programproduktion.

Detta har kombinerat med effekterna av Åman-lagarna och medbestämmandelagstiftningen fått långtgående konsekvenser. Företaget har inte möjlighet att göra sig av med ens de mest inkompetenta och lågpresterande personerna. Personalomsättningen har reducerats till ett minimum. Och genom tryck från SIF-klubben påverkar nu facket flertalet tillsättningar från chefspersoner till vikarier.

Det sistnämnda får mer långtgående konsekvenser än man kan föreställa sig. Genom olika regelsystem tvingas förtur fram till dem som har haft tjänst som vikarier även under kortare perioder, när det blir aktuellt med nyanställningar. Detta gör att även långt mer kvalificerade och erfarna sökande får stå tillbaka för personer som genom speciella kontakter skaffat sig något kortare sommarvikariat tidigare.

Nästa steg i kedjan är då att vissa avdelningar drar sig för att anställa vikarier, eftersom de vet att de då kan bli bundna till okvalificerade personer. Andra avdelningar satsar medvetet på att skaffa så många vikarier som möjligt med de rätta (vänsterradikala) åsikterna. Dessa personer får sedan fackklubbens stöd vid nyanställningar på avdelningar där de saknar kvalifikationer och förutsättningar för att göra ett gott arbete. På detta sätt kan successivt allt fler avdelningar dras ner "i träsket". Den politiska

ensidigheten förstärks och samtidigt sjunker kompetensnivån.

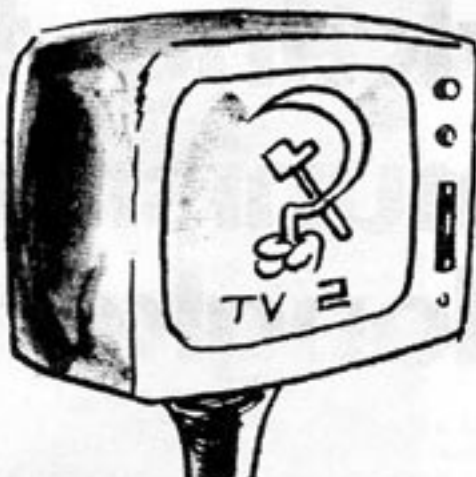
Genom undfallenhet kontrollerar idag journalisternas fackföreningar tillsättandet av flertalet poster. Partier och intresseorganisationer, som rimligen bättre bör spegla allmänhetens önskemål än en fackförening för en smal yrkesgrupp, bör rimligen få mer att säga till om framöver. Men en sådan lösning måste naturligtvis också ha spärrear för att undvika en styrning i motsatt politisk riktning.

Medbestämmandefilosofin leder till otrevliga konsekvenser för Sveriges Radios vidkommande. Det uppstår en intressekonflikt mellan dem som för tillfället är anställda i Sveriges Radio och allmänheten, dvs konsumenterna. Eftersom det inte finns något alternativ till företagets tjänster och eftersom de finansieras av staten genom licensavgifter, så finns det inte som i vanliga företag en ekonomisk spärr om de anställda vill missbruka sin ställning gentemot företagets uppdragsgivare, konsumenterna. Det borde därför vara en angelägen uppgift för styrelsen att hålla noggrann kontroll över utvecklingen och se till att den inte skenar iväg. Det har styrelsen helt misslyckats med. En oduglig styrelse har lett till att företaget fått odugliga medarbetare. Och dessutom att de odugliga hålls om ryggen av företagsledningen.

Men styrelsen har inte bara saknat styrkan att ta itu med personalpolitiken. Den har också låtit den ekonomiska sidan av företaget skena iväg. De fasta kostnaderna i form av byggnader och teknisk utrustning har tagit en så stor summa i anspråk att hela variationen i kostnadsnivån mellan bra och dåliga år (från anslags- och kostnadssynpunkt) har fått tas upp av de på frilansbasis till företaget knutna personerna.

Otillräcklig demokrati

Det finns inga ordentligt fungerande kanaler för demokratiskt inflytande i Sveriges radio. Producentens yrkesheder tröds förnär om någon utomstående kräver inflytande över produktionen. Men detta har absurdt nog lett till att alla brett förankrade grupper ställs helt utan inflytande över programpolitiken. Förtroendevalda borde kunna få ökat inflytande på långsiktiga planering utan att man därför gör några ingrepp i journalisternas yrkeskodex. Och framförallt borde tjänstemannavälet då det gäller importerade program kunna hävas.

Sammanfattning

För att uppnå de mål som uppställts krävs följande principiella målsättning:

Demokratiskt utsedda församlingar, både centralt och lokalt, övertar den del av besluten om programinriktningen, som gäller grovuppdelningen av programtid, beslut om särskilt dyra eller politiskt känsliga produktioner, samt all programimport.

Anställningstryggheten (i motsats till sysselsättningstryggheten) sänks radikalt för alla chefer och all programansvarig personal, dock ej för tekniker och sekreterare. Alla tjänster utlyses offentligt, och vid tillsättningen beaktas dels duglighet, dels önskan att erhålla politisk balans, däremot ej tjänstetid inom företaget. Det slutliga beslutet fattas av demokratiskt utsedda församlingar, vilka i vad gäller lokalradion är utsedda av det berörda landskapet, ej centralt. Programansvarig personal har att välja mellan att underskriva ett kontrakt som stipulerar långtgående strävanden efter objektivitet, och som bryts med omedelbar verkan om bestämmelserna överträds, eller att offentligt deklarerar partitillhörighet med ett parti som godkänner tillhörigheten. Partitillhörigheten skall alltid angivas efter namnet, och vid tillsättningar beaktas behovet av balans mellan de i riksdagen representerade partierna. Örepresenterade partier bör ej ha mer än ett maximalt angivet antal journalister i nyckelpositioner vid Sveriges Radio.

Uppdelning sker mellan olika redaktioner, så att t ex chefen för TV1 alltid skall vara borgare, chefen för TV2 socialdemokrat. Chefen för varje lokalradiostation bör vara medlem av det ifrågakvarande länets starkaste politiska parti eller grupp av partier.

Slutligen bör folkrörelser och partier i större utsträckning än nu beredas tillfälle att göra och sända program, som i Nederländerna.

EN NY EKONOMISK VÄRLDSORDNING

De kommunistiska staterna driver, märkligt nog med svenskt stöd, tanken på en ny ekonomisk världsordning, som i den hittillsvarande diskussionen har varit ett enormt internationellt planhushållningssystem av i princip kommunistisk modell. Ett underordnat moment i den nya ekonomiska världsordningen har emellertid fått stöd från många i Väst (men i praktisk politik däremot inte från Sverige). Det gäller tanken på bistå u-ländernas export av industrivaror till den utvecklade världen. Det är naturligtvis ett tänkbart sätt att bistå u-ländernas utveckling. I motsats till planhushållningstankarna i den nya ekonomiska världsordningen framstår det som en utvecklingsfrämjande åtgärd.

Som vanligt i sådana här sammanhang är det de kapitalistiska länderna i Väst som föregår med gott exempel. Om vi ser på de u-länder som inte är oljeproducerande kan noteras:

- att dessa u-länders export till de kapitalistiska länderna är femton gånger så stor som till de kommunistiska länderna, när det gäller industrivaror.

- att denna export vuxit snabbare till Väst än till kommuniststaterna under senare år, trots lågkonjunkturen.

- att industrivaror från u-länderna svarar för en ungefär tre gånger så stor del av de kapitalistiska ländernas samlade import, som av de kommunistiska ländernas samlade import.

- att denna andel växer i Väst, men sjunker i Öst.

- industrivaror svarar för en dubbel så stor andel av u-ländernas samlade export till Väst, jämfört med exporten till Öst.

- industrivaruexport till Väst svarar för 40% av kostnaderna för industrivaruimport från Väst, medan motsvarande siffra för Öst bara är 25%. (The Economist, London)

Flykting från kommunismen till Hongkong

Ingen tvivlar på att myndigheterna i Hongkong alltid måste inhämta Pekings godkännande i alla viktigare frågor. Detta åskådliggörs kanske bäst av att Kina successivt har pressat Hongkong till att avstå från att ta emot de tiotusentals flyktingar från fastlandet som årligen kom till kolonin under 1960-talet och början av 1970-talet. Från och med 1974 skickas flyktingarna tillbaka till Kommunist-Kina.

I stället påtvingar Kina idag Hongkong ungefär femtio personer per dag. Det är människor som vill till Hongkong, men som i stort sett bara utgör ett socialt problem eller är en belastning för det kinesiska samhället. Tusentals sociala problem "exporteras" till Hongkong varje år på detta sätt, utöver alla de olagliga invandrare som smyger sig in i kolonin och skaffar sig legitimationshandlingar på den illegala marknaden.

Av Per Danielsen

Kinas stora inflytande

I somras arrangerade några trotskister demonstrationer i Hongkong utanför utländska konsulat och ambassader. De fick operera som de ville, precis som i vilken annan demokrati som helst, ända till dess att de satte kurs på den kinesiska telegrambyråns Hsinhuas kontor, för att avsluta protestmarschen där. Då blev de omedelbart arresterade, och ledarna fick böter och flera månaders villkorliga fängelsestraff. Ingen skall få undergräva "vänskapen mellan Hongkong-myndigheterna och Peking-regimen", var motiveringen. I verkligheten skylls väl inte arresteringarna på vänskapen med Kina utan mer på det faktum att alla vet att Peking bara behöver ta telefonen och ringa regeringen i Hongkong och säga "vi övertar". Kolonin lever på nåd, och ingen är mer medveten om detta än Hongkong-regeringen själv.

"Det finns inga flyktingar"

Kina hävdar officiellt att Hongkong är en del av Folkrepubliken Kina. Och eftersom man inte flyr från sitt eget land till sitt eget land, har det aldrig existerat något flyktingproblem i Hongkong, enligt kommunisterna. Med denna motivering lyckades Kina, efter det att man kommit in i FN, att få FN:s flyktingkontor i Hongkong stängt. Detta har f.ö. idag medfört ytterligare stora problem, p g r a de vietnamesiska flyktingar som kommit till Hongkong under senare tid.

1974 antog myndigheterna i Hongkong en ny lag, efter påtryckningar från Kina, som innebär att alla kineser som kommer från fastlandet till kolonin skall arresteras och skickas tillbaka till det kommunistiska Kina. 1976 återsändes officiellt 810 personer till Kommunist-Kina, förutom de 604 som skickades tillbaka till Macao, den portugisiska kolonin. Men för varje person som blir ertappad räknar man med att minst två eller tre lyckas etablera sig oupptäckta i Hongkong, antingen med släktingars hjälp eller på annat sätt. Officiellt räknar myndigheterna med att svartbörs-handeln med falska identitetshandlingar låg på cirka 30 miljoner Hongkong-dollar 1976 (ungefär lika många svenska kronor). Mycket tyder också på att antalet "olagliga immigranter" relativt sett har ökat mycket kraftigt efter införandet av de nya stränga lagbestämmelserna 1974.

Legala och illegala invandrare

Kina döljer inte att det finns massor av kineser som vill resa från fastlandet till kolonin. Hongkong-myndigheterna betecknar dem som inte fått tillstånd som "illegala immigranter". Dessa människor är i regel så unga och starka att de klarar av ansträngningarna att simma flera kilometer tvärs över Djupa Bukten eller Mirs-bukten på väst- respektive östsidan av Kowloon. Den andra kategorin - de s.k. lagliga immigranterna - får tillstånd av de ki-

nesiska myndigheterna att flytta till Hongkong - närmast utan hänsyn till om man i Hongkong är beredd att ta emot dem eller ej. Kina kan f.n. sända femtio personer om dagen till Hongkong, men under 1976 överstegs kvoten med upp till 200 personer per dag, och totalt rörde det sig om 27.599 invandrare det året. Mer än 200.000 invandrare har fått slå sig ned i Hongkong sedan 1971. De lagliga immigranterna har alla ansökt om att få flytta till Hongkong hos de kommunist-kinesiska myndigheterna, och de har som gemensam egenskap att de på något sätt är en belastning för det kinesiska samhället: Arbetsoföra, familjer med många barn, sjuka och gamla människor. Kort sagt människor som skapar sociala problem, genom att de inte kan arbeta ihop till sin egen försörjning i det kommunistiska Kina.

De hamnar i slummen

Såväl flyktingarna som de lagliga immigranterna blir i regel hänvisade till att leva i Hongkongs slum, om de inte har familj, släkt eller vänner som kan ta hand om dem. Det vet de mycket väl innan de söker utresettillstånd från Kina, men det tycks inte bekymra dem nämnvärt.

För att få veta mer om invandrarna från Kina besökte jag herr Lin Nei Chin, 50, som bor i slummen tillsammans med sin fru och sex barn. Själv kom han till Hongkong

Vi har det bättre i slummen i Hongkong än i Kina, säger Lin Nei Chin.

redan 1940, dvs långt innan revolutionen i Kina stängde gränsen mot Hongkong. Han fick tillstånd att resa på besök i Kina 1962, där han gifte sig samma år med sin nuvarande hustru. De sökte gemensamt om utresetillstånd från Kina 1963, men fick avslag. Chin höll fast vid Hongkong som sin bostadsadress och besökte sin fru i Kina varje år. Så småningom blev hustrun sjuk - hon hade tydliga symptom av värk i magtrakten även när jag var på besök. De fick fem barn och hustrun sökte hela tio gånger om myndigheternas tillstånd att få bosätta sig och barnen hos maken i Hongkong. Hon var varje gång inkallad på intervju, och fick till slut tillstånd att resa ut i april 1977. Nu tjänar familjen omkring 20 Hongkongdollar per dag (ungefär lika många svenska kronor) på att fläta korgar. Deras hus är ett ettrums magasin med glest tak och öppna väggar. När jag frågar om de har det bättre nu än de hade i Kina, materiellt sett, ler bägge och svarar ett obetingat "ja".

Per Danielsen

Tragedi när vietnamesiska flyktingar avvisas från Thailand

Jag vill dö, jag vill dö

"Jag kommer att dö. Jag kommer att dö." skrek den åldriga vietnamesiska kvinnan på båten utan leenden.

Fyrtionio andra sjuka och hungriga flyktingar, hälften av dem barn, satt tysta och grät ohejdat på däck till den väderbitna nio meter långa fiskebåten som hade fört dem från Phu Quoc, på Vietnams västkust, genom de farliga vatten utanför Kambodja.

De trodde att de hade nått friheten, den varma novemberdag när de seglade in i den skyddade hamnen Khlong Yai, en liten fiskeby inom hörhåll från Kambodja.

Men thailändsk sjöpolis med M-16-k-pistar vägrade dem att komma i land, och drog den överfulla fiskebåten till havs ut tre timmar på Si-am-bukten. Thailand och andra sydostasiatiska länder har redan mer än 100.000 flyktingar från Indokina, och länderna blir alltmer fiendligt inställda till nya flyktingar från Laos, Vietnam och Kambodja.

Källor i FN och på amerikanska ambassaden i Bangkok uppskattar att båtflyktingarna - de som flyr från Vietnam med båt - har mellan 30 och 50% chans att överleva.

Kambodjanska fartyg kan skjuta de små båtarna i sank när de färdas längs kusten och pirater har vid några tillfällen tagit flyktingbåtar och dödat alla ombord för att komma över eventuella värdeföremål.

Vietnameserna flyr vanligen i små fiskebåtar, som inte byggts för att klara av det öppna havets faror. De lämnar vanligen hemmahamnen med för lite bränsle och mat. En del försvinner till havs.

Om de når Malaysia eller Thailand, skickar polisen eller flottan tillbaka dem ut till havs. Den sista båten som fick komma in i Thailand anlände den 19 november 1977 med 16 personer ombord. Alla arresterades. Amerikanska ambassaden hjälpte att få dem frisläppta och de har nu emigrerat till USA.

Några dagar senare avvisades båten utan leenden från Khlong Yai. Den äldsta ombord var en snart åttioårig kvinna. Den yngsta var en flicka som föddes den 24 november, i båtens fiskbehållare. Modern var den 20-åriga Ti och fadern, 21-åriga Nguyen Na hade varit sjukvårdsmän i sydvietnamesiska flottan, han var utbildad i San Diego i Kalifornien. Han förläste barnet.

Det unga paret sa att de ville kalla sitt barn för "Frihet", om resan slutade i frihet för familjen.

Flertalet av de ombordvarande, 14 män, 11 kvinnor och 25 barn bröt ut i tårar när thailändska officerare beordrade dem ut till havs igen.

Deras bränsle hade tagit slut under den fem dagar långa resan, och maten var också slut. Efter att ha köpt mat åt dem försökte en journalist gå ombord, men han hejdades först av de thailändska myndigheterna. Så småningom fick han dock tillstånd.

Vietnameserna bad om kartor och riktning till Australien, mer än 500 svenska mil åt söder. Polisen sa att de inte hade några kartor, men pekade ut den ungefärliga riktningen.

"Om vi måste dö, så måste vi", sa en ung kvinna när polisen drog ut båten. "Men det är bättre än att leva under kommunism. Om vi återvänder till Vietnam blir vi alla dödade".

Hon sa att hon inte hade kunnat föreställa sig något så fruktansvärt som livet i dagens Vietnam.

USA och Kina

Det komplicerade triangelspelet mellan Washington, Peking och Taipei analyseras i denna artikel av Robert Gothius.

Ett av de problem som Jimmy Carter ärvde vid sin presidentinstallation är hur relationerna med Kommunist-Kina skall utvecklas.

USA fick ju som bekant en ny Kina-politik i samband med president Nixons besök i Kommunist-Kina 1972. Tidigare hade USA helt och hållet stött den nationalistkinesiska regeringen i Taipei på Taiwan. Anledningen till kursändringen är tvåfaldig. Vänskapliga förbindelser med Peking tros ge USA en starkare militärstrategisk ställning gentemot Sovjetunionen och öppnar hela Kina för handel med USA. Dessutom anser många att det är verklighetsfrämmande och orimligt att världens folkrikaste nation skall hållas avstångd från vanliga amerikanska diplomatiska kontakter.

Denna nya politik i förhållande till Kommunist-Kina var en av omsvingningarna i amerikansk utrikespolitik under Henry Kissinger. Från att ha grundats på starka moraliska premisser under femtio- och sextiotalet omformades utrikespolitiken genom att ett realpolitiskt synsätt anlades på öst-västrelationerna.

Vad beträffar Kina ledde denna nya linje till den s.k. Shanghai-överenskommelsen mellan president Nixon och premiärminister Chou En-lai i februari 1972. Som ett resultat av överenskommelsen upprättades ett förbindelsekontor i Peking respektive Washington, vilket förmodades vara första steget mot fullständiga diplomatiska förbindelser mellan Kommunist-Kina och Förenta Staterna.

Shanghai-överenskommelsen ansågs vid dess undertecknande bli grunden för USA:s fortsatta Kina-politik och har återopats från tid till annan av regimen i Peking när det visat sig att normaliseringen mellan de berörda regeringarna drog ut på tiden.

Viktigare problem - såväl inrikes- som utrikespolitiska - kom emellan. Det har även visat sig vara svårare än väntat att uppfylla Shanghai-överenskommelsen. Det beror bl. a. på att de argument som framförts mot ett erkännande av Peking har befunnits välgrundade.

USA:s nye utrikesminister Cyrus Vance har deklarerat att Shanghai-överenskommelsen fortfarande skall vara rättesnöret för USA:s Kina-politik. Men det är bl. a. mot själva överenskommelsen som kritiken vänder sig. Dels är den inte ett avtal i egentlig bemärkelse. För att ett avtal med en utländsk makt skall bli bindande krävs att det blir godkänt av USA:s senat, vilket Shanghai-överenskommelsen inte blivit. Dokumentet kan således endast ses som en samling nedtecknade åsikter framförda av två tidigare regeringschefer.

Dels är innehållet i överenskommelsen alltför löst formulerat när det gäller den viktigaste stötestenen - Taiwan. Förenta Staterna uttrycker i överenskommelsen sin förhoppning om att "en fredlig uppgörelse i Taiwan-frågan skall komma till stånd mellan kineserna själva". Ett sådant uttalande förutsätter att Kommunist-Kinas och Nationalist-Kinas ledare sätter sig ner vid förhandlingsbordet för att där komma fram till en slags återförening av Kina. Var och en som är insatt i situationen vet att det är en omöjlighet. Sedan trettio år råder det nämligen nästan krigstillstånd mellan de två Kina.

Både Peking och Taipei hävdar sin rätt som Kinas enda lagliga regering. Detta är en fundamental princip för dem båda, vilken de aldrig skulle frångå. Hur skulle för övrigt Kommunist-Kina och Taiwan med så diametralt olika samhällssystem och utvecklingsnivåer kunna förenas? Det faller av sig självt att Taiwan-kineserna med sin höga levnadsstandard och pragmatiska ekonomi inte skulle ge upp dessa landvinningar för att assimileras i ett totalitärt och ekonomiskt efterblivet rike som Kommunist-Kina.

Förenta Staterna har angivit att en grundläggande förutsättning för att en normalisering mellan Peking och Washington skall äga rum, är att Taiwan skyddas från att med militära medel bli införlivat med Kommunist-Kina. Vad USA skulle kunna göra är att ge Republiken Kina ett löfte om stöd vid ett eventuellt anfall. Chou En-lai klargjorde emel-

lertid redan i Shanghai-överenskommelsen att "Taiwans befrielse är en för Kina intern fråga i vilken inget annat land har rätt att ingripa i."

Man kan även fråga sig vad ett amerikanskt löfte till Republiken Kina skulle ha för värde med tanke på USA:s uppgivande av Sydvietnam. USA förbehöll sig enligt Paris-avtalet rätten att ingripa om motsidan bröt vapenvilan. Sydvietnam sk rev också på avtalet med detta löfte som garanti. När sedan den sista invasionen från Norr svepte fram över detta land våren 1975 utnyttjade USA aldrig sin rätt.

Uppenbara militärstrategiska problem skulle uppstå om USA bröt med Republiken Kina. Det ömsesidiga försvarsavtalet från 1954 kommer därmed att brytas, vilket frångår USA en viktig länk i försvarskedjan runt de kommunistiska staterna.

En eventuell kommunistkinesisk ockupation av Taiwan skulle bli katastrofal genom att kommunisternas position skulle flyttas framåt ytterligare. Sjövägen mellan Nordostasien och Sydostasien skulle hamna under Pekings kontroll och Japans militära läge skulle bli påtagligt försämrat. Det är bl. a. av den anledningen som Japans premiärminister Fukuda har varnat USA för att normalisera förbindelserna med Peking.

En annan viktig faktor som Förenta Staterna måste ta hänsyn till är hur Taipei-regeringen kommer att reagera. Blir Taiwan helt lämnat av sin forne allierade och beskyddare tvingas naturligtvis Republiken Kina att överväga nya former för sin säkerhet. En trolig utveckling är att landet utvecklar ett eget kärnvapensystem, vilket man enligt internationella bedömare är kapabel att göra.

En annan tänkbar utveckling är ett närmande till Sovjetunionen. En sådan strategi skulle i så fall vara Taiwans verkliga trumfkort. Trots den ideologiska skillnaden mellan länderna är ett samarbete inte omöjligt. Man har ju en fruktad gemensam fiende. Denna oheliga allians skulle göra det möjligt för

Moskva att för sin flotta använda Taiwans hamnar och därmed kunna kontrollera den kinesiska kusten. För Moskva borde detta vara drömmen, men för Peking mardrömmen. För den senare blir risken för ett tvåfrontskrig mycket stor. Trots sin ringa folkmängd (17 miljoner) är Taiwan en av världens starkaste militärmakter.

Ett tillbakadragande av det amerikanska stödet till Republiken Kina utsätter även andra stater i Asien för hotet från Kommunist-Kina. USA skulle än mer betraktas som försvagat efter katastrofen i Indokina och avtalet om Panama-kanalen. Precis som för Taiwan kommer många länder att söka skydd i nya militärpolitiska konstellationer. Sammanfattningsvis kan alltså sägas att maktbalansen i Östasien skulle rubbas och hotet mot världsfreden ökas avsevärt om Förenta Staterna beslutar sig för att överge republiken Kina.

En annan viktig aspekt är vad USA kan vinna ur ekonomisk synvinkel på ett närmande till Peking. Det är inte så mycket som man skulle kunna tro. För det första blir det ett avbräck i de amerikanska ekonomiska relationerna med Republiken Kina. För närvarande är dessa mycket intensiva. Handeln mellan de två länderna uppgick 1976 till fem miljarder \$, vilket gör Taiwan till USA:s tolfte största handelspartner. De amerikanska investeringarna är också omfattande och belöper sig till en halv miljard \$. Därutöver har statliga och privata lån lämnats på upp till fyra miljarder \$.

Vad skulle USA kunna köpa från Kommunist-Kina? Olja föreslår somliga. Men det skulle innebära att Förenta Staterna gjorde sig beroende av Peking-regimen. Ett beroende av andra makter på energi-området är rikskabelt, vilket det arabiska oljeembargot 1973 visade. USA:s avsikt är därför att minska importen av olja.

För övrigt är det inte så mycket som kan vara av intresse att importera, eftersom den kinesiska teknologin är hopplöst urmodig. Detta sistnämnda förhållande skulle i sig kunna vara ett skäl för export av avancerad teknisk utrustning till Kommunist-Kina. Peking-regeringen har emellertid alltid hävdats att man i största möjliga utsträckning skall klara sig själva på det tekniska området. Även om en viss lättnad i detta synsätt har märkts efter Hua Kuo-fengs makt-tillträde förra året har Kommunist-Kina ingen valutareserv att ta ur för att betala ökad import från Förenta Staterna och andra industriländer. Peking har också klart deklarerat att man i motsats till de östeuropeiska länderna inte tänker lyfta lån på den internationella kapitalmarknaden för att finansiera sin import.

Dessutom är konsumtionsnivån så pass låg att försäljning av utländska konsumentvaror skulle bli mycket blygsam trots landets enorma människomassor.

En tredje aspekt på USA:s Kina-politik finns. Ligger det i linje med USA:s naturliga och traditionella utrikespolitik att upprätta vänskapliga förbindelser med en kommunistisk diktatur på bekostnad av en pro-amerikansk och anti-kommunistisk regering? USA har många gånger kanske alltför blåögt stött diktatoriska regimer. Det har man gjort för att ta tillvara de möjligheter som stått till buds för att stärka den amerikanska säkerhetspolitiken. Alternativet har ofta varit en kommunistisk eller socialistisk diktatur, varför man ur USA:s och den övriga fria världens säkerhetssynpunkt tvingats stödja o-demokratiska regimer.

Alternativen är nu Republiken Kina på Taiwan eller Kommunist-Kina. Den nationalistkinesiska regeringen har å ena sidan alltid varit en trofast och lojal bundsförvant till USA. Regeringen har utvecklat Taiwan till ett av Asiens stabilaste och rikaste länder. Även om demokratin inte fungerar på samma sätt som i Sverige, så är inte Republiken Kina som många andra anti-kommunistiska länder, vilka USA stött och stödjer, präglad av sociala orättvisor och politiskt förtryck. Republiken Kina är i själva verket ett lysande exempel på hur fel de har som tror att ett socialistiskt samhällssystem är något som är lämpligt för u-länder.

Kommunist-Kina är å andra sidan en av världens hårdast diktaturer. Det finns - förutom Kambodja - inget land där den personliga integriteten har kränkts så mycket som i Kommunist-Kina. Regimen i Peking har dessutom varit en ständig belackare av Förenta Staterna. Går det - slutligen - även ihop med president Carters nya moraliska utrikespolitik, att räkna en vänskaplig hand åt Peking och därmed på samma gång och för första gången i USA:s historia bryta ett avtal med en allierad? Riktmärket för utrikespolitiken är nu de mänskliga rättigheterna.

Ett närmande till ett av de länder som har satt dessa på undantag, och att offra sju miljoner Taiwan-kinesers frihet skulle få Carters trovärdighet att drastiskt minska.

En förändring av USA:s Kina-politik har dessutom inget stöd hos det amerikanska folket. En nyligen genomförd Gallup-undersökning visade att 70% av amerikanerna ställer sig helt negativa till ett upprättande av diplomatiska förbindelser med Kommunist-Kina på bekostnad av relationerna med Taiwan och Republiken Kina.

Robert Gothius

BREV TILL

GÖR DN SKILLNAD PÅ ANNONSER?

Den 31 januari 1945 blev den menige-amerikanske soldaten Eddie Slovik arkebuserad i Frankrike för desertering, dödsannonser var införda på 25- och 30-årsdagarna av hans död. Uppgifter om avsändare saknades. Att dödsannonser avsåg att protestera mot hans avrättning är fullständigt klart.

Den 28 juni 1957 hängdes i Budapest den 25-åriga läkaren Ilona Tóth, dödsdömd för motstånd vid den ryska invasionen året innan. På 20-årsdagen av hennes avrättning avböjde DN att publicera hennes dödsannons, med förklaring att avsändare saknades.

Indignationen över Sloviks öde är säkert välgrundad, men utan tvivel var fallet Ilona Tóth ett mångdubbelt värre justitiemord. Men om henne tycks tystnaden råda. I motsats till Slovik, Sacco - Vanzetti, makarna Rosenberg, Joe Hill med flera. Som har inträffat i USA i stället för Ungern.

Contra-prenumerant

Slovik var den ende desertör från den amerikanska krigsmakten som avrättades under andra världskriget, trots att det under hela kriget var möjligt att utdöma dödsstraff för desertering.

Red.

SNACKA INTE SKIT OM HASSE ERICSON!

Är det inte dags att sluta snacka skit om Transport-ordföranden Hasse Ericson? Det finns få fackföreningsledare som är så angelägna - och skickliga - då det gäller att hålla efter kommunister m fl som trots sin minoritetsställning försöker skaffa sig ett otillbörligt starkt inflytande.

Det finns också få fackföreningsledare som har varit så framgångsrika när det gäller att avtalsvägen tillvarata medlemmarnas intressen.

Och slutligen - det är alltmer sällan som fackföreningsledare är så ärliga, uppriktiga och ordhålliga som Hasse Ericson. Det gäller både förhållandet till medlemmarna och när han möter motparten i förhandlingar.

I vems intresse är det att förtala den fackförbundsordförande som är mest renhårig och har mest råg i ryggen av alla?

Per-Olof Eklund

Den nya filosofin

Vid sidan av det förestående valet finns det en politisk fråga som diskuteras livligt i Frankrike - "den nya filosofin". Det är en samling f. d. studentrevoltörer och starkt marxistiskt orienterat intellektuella som kommit på bättre tankar sedan de läst Solzjenitsyn.

De som en gång var ledare för studentrevolten i Paris 1968 skriver idag med stor framgång debattböcker som innebär kategoriska avståndstaganden från marxism och socialism.

Det är vad som i Frankrike kallas "den nya filosofin", ett tänkande som snabbt vunnit ett enormt gensvar i Frankrike.

Ledstjärnan för de nya filosoferna är Alexander Solzjenitsyn. Det var hans bok Gulag-arkipelagen som fick dem att inse marxismens och kommunismens ondska. Tidigare hade man i huvudsak betraktat Stalin som en visserligen avskyvärd, men inte typisk, kommunist. Efter Solzjenitsyns bok kom många till insikt om att Stalin i själva verket var en följd av systemet. Och då började man ifrågasätta själva systemet.

Ifrågasättandet sker på en avancerad intellektuell nivå, i böcker som behandlar politisk filosofi av den högre skolan, men som trots detta i något fall sålts i 200.000 exemplar. Det hör nog knappast till vanligheterna att filosofiska skrifter når de upplagorna.

Det finns en hel rad företrädare för den nya filosofin, och många av dem har det gemensamt att de deltog under studentrevolten och upploppen i Paris i maj 1968. Då var de starkt påverkade av vänsterns stora dåtida Herbert Marcuse och Louis Althusser. Idag tar de kraftfullt avstånd från dem.

Den första förningen om den nya filosofins genombrott kom i och med boken "L'Ange" (Ängeln) av Christian Jambet och Guy Lardreau. Den kom våren 1976 och blev snabbt en framgång. Men det var först sommaren 1977 som man allmänt började debattera den nya filosofiska skolan, som då hade vuxit i styrka genom att allt fler namn dök upp på förlagens utgivningslistor.

Den mest kände av de nya filosoferna är idag Bernard-Henri Levy. Han är lärare i filosofi och har tidigare varit vänsterorienterad journalist. Hans bestseller heter *La barbarie à visage humain* (Barbariet med mänskligt ansikte). Titeln handlar om kommunismen och Levy beskriver i boken sin uppgivenhet inför världens problem. Han har kommit till insikt om att marxismen inte är någon lösning, utan tvärtom ett

omänskligt barbari. Men Levy hittar själv inte något egentligt konstruktivt alternativ.

En annan förgrundsfigur är André Glucksmann. Han blev medlem i kommunistpartiet redan som 14-åring och förflyttade sig senare allt längre ut till vänster. Glucksmann är en stor beundrare av Solzjenitsyns numera. Det är inte hans avslöjanden av lägren, dem måste den välinformerade redan ha känt till innan Solzjenitsyns böcker. Det är istället Solzjenitsyns lärdom om hur man står emot GULAG:s tryck som är det väsentliga menar Glucksmann. Tidigare analyser av kommunismen har analyserat problematiken från toppen. Man har diskuterat tolkningar av Marx och möjligen kommit fram till att ledarna inte har följt den rätta linjen, dvs inte förstått sin Marx. Solzjenitsyn gör tvärtom. Han diskuterar den lille mannen i botten av hierarkin. Hur och varför han har stått emot förtrycket. Enligt Glucksmann så hjälper Solzjenitsyn därmed till att avslöja det kommunistiska systemets i grunden fascistiska natur. Eurokommunismen är just resultatet av analysen från "toppen". Den som faller för eurokommunismens lockelser har alltså inte förstått någonting av Solzjenitsyns kritik. Även Glucksmann har dock svårt att helt frigöra sig från sitt tidigare tänkande. Han vill inte fullt ut ställa upp för det kapitalistiska samhället som ett överlägset alternativ till kommu-

nismen. I likhet med Levy har han en i grunden pessimistisk inställning till samhällets utvecklingsmöjligheter.

En helt annan utgångspunkt har Jean-Marie Benoist, som är professor och en uttalad liberal av den gamla skolan. Benoist menar att revolten 1968 lika mycket var ett uttryck av missnöje med kommunistpartiet som missnöje med de Gaulle's styre. Benoist, som själv inte tillhörde de revolterande studenterna, menar att den franska intellektuella debatten har varit så fullständigt genomsyrad av marxistiska tankegångar under efterkrigstiden, att den nya filosofins framväxt måste uppfattas som en befrielse från det förtryck som marxisterna sedan länge utövat i den filosofiska debatten. Den franska filosofiska debatten var så djupt nere i det marxistiska träsket att det var i Frankrike som omvälvningen måste bli total.

Jean-Paul Dollé, som är professor i sociologi, har inte helt övergett marxistiska tankar, även om han redan för fem år sedan gav ut boken *Le désir de révolution*, önskan om revolution, som först nu kommit i centrum för uppmärksamheten. I boken avslöjas Dollé's grundläggande misstro till Marx. Det är framförallt marxismens anspråk på vetenskaplighet som Dollé vill göra upp med. Dollé kan tänka sig att acceptera att människor förfäktar marxistiska idéer av rent känslomässiga skäl. Men han står helt främmande inför marxismens anspråk på att i själva verket representera den enda sanna och objektiva vetenskapliga teorin om samhällets utveckling. Även om tankarna kan förefalla vara föga märkliga så bryter de markant mot den franska filosofiska traditionen, och då framförallt Louis Althusser's tänkande.

Kritiker har hävdat att de nya filosoferna ibland är för ytliga och drar alltför kategoriska slutsatser. Det må förhålla sig med detta hur som helst. De svarar för en hälsosam uppgörelse med förlegat marxistiskt tänkande, och en pånyttfödelse för den principiellt inriktade politiska debatten. De är kritiska mot allt totalitärt tänkande, vilket kraftigt kontrasterar mot eurokommunisterna och nymarkisterna av alla schatteringar.

Bernard-Henri Levy

Washington:

Innan Watergate

Från Contras Washington-korrespondent Allan C. Brownfeld

Watergate-affären var inte den första skandalen som drabbade en amerikansk president. Men den första som pressen började granska. Tidigare hade man liksom pressen i Sverige rörande "Geijer-affären" lagt locket på när man fick kännedom om skandaler på toppnivå, oavsett dokumentationens styrka.

Vi i Amerika har bara helt nyligen tagit oss ur den kris som förorsakades av Watergate-skandalen och president Nixons avgång. Det kanske är alltför tidigt att nu säga att Watergate-affären inte var unik och att tidigare presidenter varit inblandade i verksamheter som ibland varit mer klandervärda än vad som var fallet med Watergate.

Om det är så, så har Victor Lasky bortsett från det, i en bok som heter "It didn't Start With Watergate" (The Dial Press 1977) beskriver Lasky Watergate-affären mer som en tidningshändelse än som en inte förr skändad skandal, som man har ansett den vara.

Även om många läsare - inklusive undertecknad - inte instämmer med författarens ursäkter för Richard Nixon och hans medarbetare, så kan få bestrida att han samlat ihop en mängd data om skandaler som vida överstiger Watergate-affären i omfattning. Skandaler från Roosevelts, Kennedys och Johnsons tider som presidenter, skandaler som pressen i stort sett höll tyst om.

För dem som är oroad för den låga etiska standarden på amerikansk politik - de må sedan kalla sig republikaner, demokrater, konservativa eller liberaler - så är det här en mycket irriterande bok.

Ta frågan om avlyssning, en av anklagelserna mot Nixon-regeringen. Lasky skriver om dåvarande justitieministern Robert Kennedy: "Vart-helst Martin Luther King reste, så bevakades han av elektronisk avlyssningsapparatur. Mikrofoner installerades i hotellrum över hela landet allteftersom svarta ledare reste runt." Men den illegala avlyssningen av Martin Luther King diskuterades aldrig i pressen.

Lasky noterar: "Vad som är förvånande... är att ledande personer i media i åratal vetat att King var föremål för illegal avlyssning. De visste det medan King ännu levde. Och de visste det eftersom FBI-agenter hade kommit till dem med skvaller om Kings sexliv, som bara hade kunnat samlas ihop genom kontinuerlig avlyssning... naturligtvis visste Kennedy vad Hoover sysslade med (Edgar Hoover var chef för den federala polisen FBI).

"Och John Doar, som inte sa något om brotten mot Kings medborgerliga rättigheter för tio år sedan, sa en hel del om liknande brott som chefsrådgivare i samband med förhören inför ett eventuellt riksrätts-åtal mot Nixon..."

Eller se vad författaren kallar för den "bäst bevarade hemligheten från Kennedy-regeringen", presidentens svaghet för söta flickor. Vad Lasky behandlar är inte Kennedys sexliv, utan det som är intressantare: "sättet Kennedy kunde hålla på utan att en enda liten skandal nådde trycket. Det var inte för att gossarna med kulspeppennorna inte visste vad som pågick. Många visste mycket väl..."

Lyndon Johnson var också inblandad i en rad skandaler visar Lasky. Många av dem ekonomiska. Han berättar att när Johnson första gången kom in i kongressen på 30-talet, var han en fattig man, utfattig. Men efter en mansålder i Washington dog Johnson och efterlämnade en förmögenhet på mellan 14 och 20 miljoner \$. Med andra ord har familjen Johnson varit en av de rikaste som någonsin bott i Vita Huset. Hur Johnson lyckades få ihop en sådan förmögenhet utan att någonsin överge det allmännas tjänst föder frågor... Men tidningarna ställde sig aldrig de frågorna..."

Det var inte bara tidningarna som struntade i Johnsons ekonomi. När fallet Bobby Baker avslöjades, tvingades kongressen göra en undersökning. Den demokratiska majoriteten röstade emellertid för att stoppa utskottsforhören. Lasky skriver: "De ville vara säkra på att inget vittne från Vita Huset kallades, som skulle kunna knyta ihop Baker's affärer med hans f. d. chef. Sju gånger hade senatorerna möjlighet att gå till boten med skandalen, men sju gånger röstade man nej... Bland dem som upprepade gånger röstade för mörkläggning var Sam Ervin. Två andra demokrater som var med i Ervin-kommittén senare, och som tidigare röstat för mörkläggning i Baker-fallet var Herman Talmadge från Georgia och Dan Inouye från Hawaii. Det var först 1973 som Ervin, Tal-

madge och Inouye var intresserade av att gräva allt djupare."

Lasky går också tillbaka ända till Roosevelts tid. Han visar att många av de grävsta anklagelserna mot Richard Nixon - att använda både FBI och skattemyndigheterna för att komma åt politiska motståndare - hade använts i stor omfattning och inte nämnvärt uppmärksamats av tidningarna.

Innan USA gick in i andra världskriget utsattes de amerikaner som motsatte sig ett amerikanskt krigsdeltagande för en rad juridiska övergrepp. Justitieministern tillsatte en speciell åtalskommitté för att undersöka den ledande anti-krigsgruppens (The America First Committee) finanser.

President Roosevelt lät telefonavlyssna sina politiska motståndare, och ordnade så att telegram som kritiserade presidentens politik skickades till FBI-chefen för vidare undersökning. Lasky skriver: "Sällan har någon laglig rörelse av amerikanska medborgare utan några kontakter med främmande makt utsatts för en sådan officiell fiendlighet, sådana rättsövergrepp. Men flertalet liberaler brydde sig inte det minsta om detta. De anslöt sig istället nöjda till häxjakten". President Nixons betydligt mildare reaktion mot anti-krigsrörelsen på 1960-talet ledde till en helt annan reaktion.

Katalogen över skandaler i amerikansk politik är lång, och Victor Lasky beskriver den i detalj - från vad han betraktar som "stölden av valet 1960" p gr a valfusk i Chicago, till det sätt på vilket demokraterna försökte tysta radiostationer och stiftelser som de inte gillade under Kennedys och Johnsons tid.

När allt summerats, så kommer man fram till att även om Nixon-regeringen var lika bristfällig som sina företrädare - som den mycket väl kan ha varit - så kvarstår det faktum att "det inte började med Watergate". Victor Lasky är visserligen partisk, men han ger väsentliga informationer.

Allan C. Brownfeld

Vad händer i Finland?

Utvecklingen i Finland har getts ökad uppmärksamhet under senare tid. Hur illa trängt är landet av den stora gränsen i öster? Hur stor är landets frihet?

En som har gått till botten med den finska politiken är författaren Anders Kung. Han har studerat den finländska politiken och gett den en saklig och initierad granskning i sin nya bok "Vad händer i Finland? Om förhållandet Finland - Sovjet", som getts ut på svenska av Federative förlag.

Kung, som är estländare till börd, och som har lärt sig finska för att kunna samla material till boken, är grundlig i sin behandling av ämnet. Den kritik och de farhågor som väckts beträffande den finländska politiken tas upp punkt för punkt till allsidig belysning. Och författaren överlåter i huvudsak åt läsaren att själv dra slutsatser av bokens material. Och det bör det finnas alla möjligheter att göra, efter att ha studerat det material som presenteras.

I boken behandlas brännande ämnen. Ett är Finlands behandling av flyktingar från Öst. Frågan aktualiserades av den till Väst utflyttade ukrainske matematikern Leonid Pjutsj, som då han kom till Väst hävdade att han hade informationer om sovjetiska medborgare som satt fängslade i Sovjet, sedan de omedelbart efter sin flykt till Finland blivit åter-sända till Sovjet och ett säkert lägerstraff.

De finländska myndigheterna försöker undvika all offentlighet i flyktingfrågor, och uppenbart är att åtskilliga personer utlämnas till Sovjet. Grigorij Ivanov är en av dem som utlämnats. Han flydde till Finland 1967 och anhölls och skickades tillbaka till Sovjet, sedan han försökt växla rubler i en bank. Ivanov kände inte till gränsöverenskommelsen mellan Finland och Sovjet, som i praktiken innebär att alla sovjetiska medborgare som lyckas ta sig till Sovjet skickas tillbaka, trots att Finland undertecknat FN:s flyktingkonvention. Ivanov hade dock tur, han fick uppenbarligen inte något längre straff för han lyckades upprepa sin flykt 1973. Han liftade då

genom hela Finland och tog sig till Sverige.

Kung påpekar f.ö. att Finlands president har ett svart förflutet i flyktingfrågor. Sommaren 1938 avvisades en grupp österrikiska judar som tagit sig till Helsingfors. De skickades till Nazi-Tyskland, trots att de hade biljetter som gällde till New York med Kungsholm, som skulle avgå bara några dagar senare. Finlands dåvarande inrikesminister, som vägrade att ingripa till flyktingarnas förmån, var just Urho Kekkonen.

Nu skall väl sägas att Sverige i princip inte sköter sig bättre. Vi har helt nyligen fått kännedom om polska flyktingar som skickats tillbaka till Polen, och det förekommer flera hundra fall varje år att östeuropéer som tar sig till Sverige skickas tillbaka till sina hemländer. Men det finns trots allt väsentliga gradskillnader i svensk och finländsk flyktingpolitik.

Ett intressant avsnitt ägnas den finländska utrikeshandeln. Det är knappast fråga om att ta kommersiella hänsyn och tillvarata Finlands intressen när Sovjet vill vara med och göra affärer. Det finns många exempel som belyser detta. Inte minst då det gäller tunga projekt som kärnkraftverken eller lokbeställningar. Men även i liten skala märks ryssarnas inflytande. Vi har tidigare i Contra refererat hur man ändrat säkerhetsbestämmelserna för båtar för att möjliggöra försäljningen av en sjöoduglig sovjetisktillverkad roddbåt och hur ansvariga tjänstemän på livsmedelskontrollerande myndigheter får sparken sedan de vägrat att godkänna ett parti tonfiskkonserver vars innehåll har en kvicksilverhalt långt över den tillåtna (efterträdaren godkände partiet). Diskussionen är utförlig och belyser många intressanta fall.

Ett av de mest omfattande och samtidigt mest skrämmande avsnitten är det om självcensuren. Hur det successivt har blivit allt svårare att framföra Sovjet-fientliga åsikter i Finland. Hur filmcensuren används för utrikespolitiska syften (sovjetkritiska och sovjetsatiriska avsnitt i amerikanska och andra västerländska filmer har klippts

och en del hela filmer har förbjudits). Nå filmcensuren är på sitt sätt en öppen censur, men Kung visar att gjorda censuringrepp får konsekvenser för distributörernas benägenhet att ta in filmer som kan innehålla kontroversiella avsnitt.

Försöken att stoppa den finska upplagan av Gulag-arkipelagen är omskrivna i många sammanhang. Solzjenitsyns finska förlag, det socialdemokraterna närstående Tammi, ansåg sig ej kunna utge en finsk översättning av Gulag-arkipelagen. Efter diverse turer utgavs första delen av det svenska förlaget Wahlström & Widstrand, men även detta förlag hoppade av, sedan man på uppenbarligen mycket förmånliga villkor blivit erbjudna rättigheterna till sovjetisk litteratur. Så småningom blev det ett litet nystartat förlag, Kustannuspiiste, som tog över utgivningen av Gulag m fl sovjet-kritiska böcker.

Det gick således till slut att förläggaren i Finland, men vissa bokhandlar beslöt att inte föra den, och bibliotek beslöt att "inte inköpa böcker som kan ses riktade mot vårt lands officiella utrikespolitik". Och t. o. m. inträffade det att när boken såldes i bokhandeln (i en bokhandel vägg i vägg med sovjetiska generalkonsulatet) hindrades en pressfotograf att publicera bilder som han tagit av konsulatet och skyltfönstret.

Exemplen kan mångfaldigas och Kung gör det i sin bok.

Boken kan rekommenderas för den som vill studera ett praktiskt fall av eftergifter för ryska påtryckningar. Inte minst intressant blir den för den som vill läsa den med perspektivet att ju mer kringskuret Finlands läge är, desto större möjligheter får naturligtvis ryssarna att börja med samma typ av påtryckningar gentemot Sverige. Fast än så länge naturligtvis i mycket mindre skala.

Boken kostar i bokhandeln cirka 58:- men kan köpas direkt från Contra för 49:-. Den är också utvald av bokklubben Frihetsforum och kan köpas till ett ytterligare reducerat pris av bokklubbens medlemmar.

Oskar Bengtsson

Sovjet - makten och människorna

De senaste åren har sett flera intressanta och inträngande böcker om livet i Sovjetunionen. Den internationella succén "Ryssarna" av förre Moskva-korrespondenten för New York Times Hedrick Smith har vi tidigare recenserat i *Contra* (nummer 5 1977). Smiths kollega från Washington Post Robert G. Kaiser har gett ut en lika intressant och omfattande bok, som dessvärre enbart föreligger på engelska ("Russia"). Både Smith och Kaiser ger personligt färgade skildringar fyllda med exempel och anekdoter, men ändå till sin helhet utmärkta översikter över ämnet.

Nu har även den oss svenskar betydligt mer närstående f. d. Moskva-korrespondenten Nils Morten Udgaard fattat pennan och beskrivit sin tid som norska Aftenpostens korrespondent i Moskva (han rapporterade samtidigt till Svenska Dagbladet). Udgaards bok är betydligt kortare och mer koncentrerad än de två amerikanernas skildring. Det innebär naturligtvis både för- och nackdelar. Överblicken är inte lika total och de belysande exemplen inte lika många som i amerikanernas böcker. Men det som finns med är naturligtvis det mesta av det som är verkligt väsentligt. Det är ju inte särskilt intressant att läsa amerikanernas förvånade skildringar över ryssarnas vana att plocka svamp och bada bastu. På det sättet har Udgaard hamnat närmare svenskens intresseområde.

För att få ut så mycket som möjligt av de 276 sidorna är boken också späckad med sifferuppgifter. Udgaard har uppenbarligen tillägnat sig en unik förmåga att läsa mellan raderna i de officiella sovjetiska sammmanställningarna. Det är med stor skicklighet som han utnyttjar officiella uppgifter och visar att de snarast har motsatt innebörd mot vad myndigheterna vill göra gällande i sina tillrättslagda tolkningar.

Det som Udgaard kanske lyckas allra bäst med är att på ett lättillgängligt sätt förklara bakgrunden till bristen på ekonomisk utveckling i Sovjet. Även den i ekonomiska frågor obevändrade får snabbt klart för sig systemets orimligheter och otypligheter. Och hur alla försök till förnuftiga reformer stoppas i sin linda. Det berättas exempelvis om experiment på jordbruksområdet,

som fick regeringens godkännande i början av 1960-talet. Med lite privatkapitalistiska metoder inom ramen för statsjordbruket lyckades Ivan Khudenko på ett ställe fyrdubbla lönerna för lantarbetarna och samtidigt minska självkostnaden för den producerade säden till en fjärdedel. På ett annat ställe reducerades arbetsstyrkan från 830 man till 67, och antalet traktorer från 227 till 67. Med bibehållen produktion. I vilket annat samhälle som helst skulle naturligtvis sådana resultat ha blivit modeller och föredömen. Men Khudenko råkade illa ut, ställdes inför rätta och dog i fängelse. Dessvärre är det inte det enda exemplet på hur förnuftiga insatser stoppas, som en nödvändig konsekvens av systemets uppbyggnad.

Man får naturligtvis också många inblickar i oppositionens - och byråkratins arbete. Udgaard berättar exempelvis den lilla historien om hur Pravdas chefskommentator Jurij Zjukov avfyrade en salva mot Alexander Solzjenitsyns "Gulag-arkipelagen" och sedan inbjöd de utländska korrespondenterna till en presskonferens, där räkningen gjordes upp med Solzjenitsyn efter noter. Mötet avslutades, varefter Zjukov tog en av korrespondenterna åt sidan och frågade om han inte kunde få ett exemplar av Solzjenitsyns bok från honom (den hade kommit ut på ryska i Paris fjorton dagar tidigare), själv hade Zjukov inte sett boken.

Udgaard avslöjar också ett sätt för Solzjenitsyn att hålla kontakt med

omvärlden. Genom förmedling av Udgaard själv och den svenske TT-korrespondenten Stig Fredriksson. KGB hade uppenbarligen uppfattningen att Solzjenitsyn skötte sina kontakter med utlandet genom ryska vänner och sympatisörer. Men Udgaard berättar att Solzjenitsyn alltså var betydligt djärvare än så, han skötte själv kontakterna. Det finns i Udgaards bok en skildring av Solzjenitsyns sista kontakt med utlänningar, den 14 januari 1974, samma dag som Pravda publicerat sin attack mot Gulag-arkipelagen. Udgaard och Fredriksson väntade vid en tunnelbanestation på kvällen. Plötsligt dök Solzjenitsyn upp ur mörkret. Han hade bytt tåg många gånger för att skaka av sig eventuella förföljare. Fredriksson och Solzjenitsyn vandrade genom de folktomma gatorna i kvällsmörkret och under femtio minuter utbytte de två informationer - samma dag som Solzjenitsyn var förstasidesstoff över hela världen kunde alltså detta pågå mitt i Moskva.

Slutligen skall som rekommendation av författaren sägas att han blev utvisad av sovjetmyndigheterna.

Boken är utgiven på Brombergs förlag i Uppsala och kostar cirka 70:- i bokhandeln. Den kan dock även köpas från *Contra* till specialpriset 59:-. Som utvald av bokklubben Frihetsforum finns det för medlemmar i bokklubben möjlighet att få boken till ett ännu lägre pris.

Sven Enberg

Den "grå" bokmarknaden vid Ivan Fjodorovs staty i Moskva.

notiser - Sverige

LIVSMEDELSSUBVENTIONER STÖDER HÖGINKOMSTTAGARE

I den politiska debatten hävdas ofta att statens stöd och subventioner till viss livsmedelsproduktion, skulle vara inkomstutjämnande och stödja låginkomsttagare. Bengt Assarsson, som är ekonom vid Lunds universitet, har i den nationalekonomiska fakultetskriften "Ekonomisk Debatt" visat att det förhåller sig precis tvärtom. Livsmedelssubventionerna är ett stöd till höginkomsttagare. Assarsson har studerat hur mycket livsmedel olika hushåll konsumerar med hjälp av den s.k. hushållsbudgetundersökningen från 1969. Han har sedan räknat fram hur många kronors subvention varje familj får genom livsmedelssubventionerna. Genomsnittssubventionen per person är 238 kronor. Låginkomsttagarna får mindre subventioner, medan höginkomsttagarna får mer. Det vore alltså mer låginkomsttillriktat att sänka skatten för alla med 238 kronor och helt avskaffa livsmedelssubventionerna, istället för att bibehålla nuvarande system, som enligt den proposition genom vilket systemet infördes (prop 1973:7) särskilt skulle gynna barnfamiljer och låginkomsttagare.

(Ekonomisk Debatt nr 8/1977)

FÖR DEN SOM MISSAT

det vill vi passa på att berätta att åtta personer från "Hyresgästföreningens" kansli, med förbundsordföranden och socialdemokraten Eric Svensson i spetsen, har avnjutit ett två veckors möte i Singapore för att diskutera förbundets interna arbetsförhållanden.

BORGERLIG SKATTEPOLITIK

"Vi har idag en kraftigare skatteprogression redan vid 35.000 kronor än vad vi 1970 hade vid 150.000 kronors inkomst, vilket idag motsvarar en inkomst på 274.000 kronor. Vår medelprogression är inte bara den högsta i världen, utan också 20 % högre än i de flesta OECD-länder".

Professor Sven-Olof Lodin vid ett möte anordnat av Lantbrukarnas Riksförbund i Stockholm.

Vid samma möte sa budgetminister Ingemar Mundebo:

"Sverige har nu de utan jämförelse högsta skattesatserna i världen - 53% av BNP är skatt. Högskatteländerna Danmark och Holland är distanserade med marginal. Och skall beslutade reformer fullföljas blir skattetrycket i fortsättningen ännu högre. Sänkta skatter är det inte tal om."

MYGELEKONOMIN

Staten ger bidrag till företag som anställer arbetslös ungdom. Bidraget kan utgå med 15 kronor per timme under några månader. Det är länsarbetsnämnden som fattar beslut om bidrag. Länsarbetsnämnden ska inhämta yttrande från fackorganisationerna, innan man fattar beslut. Men de fackliga organisationernas yttrande skall inte vara avgörande, bara en del av beslutsunderlaget.

Så fungerar det nu inte i praktiken. Fackets yttrande blir avgörande för länsarbetsnämndens beslut. Och facket har inga hämningar då det gäller att avge yttranden (utan motivering). Från Göteborg rapporteras således att facket avstyrkt ansökningar från flera företag som anställt lärlingar inom elektrikerbranschen, samtidigt som motsvarande ansökan från BPA, det fackföreningsägda byggföretaget, tillstyrks. Avstyrkandet gäller välrenommerade företag som följer kollektivavtalen. Länsarbetsnämnden har följt fackets rekommendation. Särskilt anmärkningsvärt är detta eftersom en annan avdelning av länsarbetsnämnden tidigare arbetat för att övertyga de berörda företagen att de borde anställa ungdomarna i fråga, trots att arbetsingången egentligen inte motiverade nyanställningar. Länsarbetsnämndens argument var att företagen i fråga skulle få bidrag till lönekostnaderna med 15 kronor per timme.

(Arbetsgivaren)

RÖDA UNGMODERATER

I Moderata Ungdomsförbundets distriktstidning för Stockholms län fanns i ett av de senaste numren en artikel som tar upp utvecklingen i Maos Kina. Man plockar fram i stort sett allt positivt som med rätt eller orätt kan sägas om Kina. Och säger inte ett ord om politiska fångar, misslyckanden i produktionen, den totala ofriheten etc. Det hela avslutas stilenligt med en annonsruta för Svensk-Kinesiska Vänskapsförbundet. En frontorganisation för Sveriges Kommunistiska parti, SKP.

CONTRAS ÅRSREDOVISNING

Den som under 1977 lämnat ekonomiskt bidrag till Contra med 100:- eller mer kan kostnadsfritt rekvi-rera Stiftelsens årsbokslut och revisionsberättelse.

SVENSK KAPTEN LÄMNADE FLYKTINGAR TILL HAVS?

Kvällsposten i Malmö berättar om en svensk fartygskapten som vägrat att ta upp vietnamesiska flyktingar i en liten båt mitt ute på Sydkinesiska sjön. Flyktingbåten lyckades ta sig upp jämsides med det svenska fartyget och signalerade att man ville bli ombordtagna. Men det svenska fartyget låtsades inte notera flyktingbåten. Alltfler fartyg "tittar åt andra hållet" när det gäller flyktingbåtar i Sydkinesiska sjön. När ett Broström-fartyg i maj 1975 tog upp 27 vietnamesiska flyktingar kostade det rederiet 131.000 kronor, bl a 48.000 kronor i flygbiljetter Hongkong-Stockholm, eftersom alla länder i grannskapet vägrade att ta hand om flyktingarna. Broströms räknade med att Invandrarverket skulle ta hand om notan. Men det har verket vägrat att göra. Det tillhör "gott sjömanskap att rädda människor i nöd" menar Invandrarverket. Så är det förvisso. Men det "goda sjömanskapet" får sig en knäck när fartyget tvingas till långa omvägar, eftersom hamnarna vägrar att släppa in fartyg med vietnamflyktingar, och det till sist blir nödvändigt att skicka flyktingarna med flyg på egen bekostnad runt halva jordklotet.

Den i Kvällsposten intervjuade sjökaptanen, som utlovats full anonymitet, säger öppet att hans rederi är nära ekonomiskt sammanbrott, och att en räddning av flyktingarna mycket väl kunde ha inneburit konkurs.

BUDGETUNDERSKOTTET

Statens budgetunderskott är enormt, 32 miljarder kronor enligt den nya statsbudgeten. Men det är inte hela sanningen. Av någon anledning inräknas inte ATP-avgifterna och utbetalningarna i statsbudgeten. Det gör att budgetunderskottet i själva verket bara är en fjärdedel av den siffrorna som diskuterats. Överskottet på ATP-systemet och en del andra socialförsäkringar minskar nämligen underskottet från 32 till ungefär 8 miljarder kronor. Tar man sedan hänsyn till att kommunerna och lands-tingen tar in ungefär två miljarder mer i skatt än vad de egentligen behöver blir det totala underskottet i den offentliga sektorn 6,4 miljarder.

Utvecklingen under de senaste åren ser ut på följande sett:

	Statsbudget +socialförs.	Statsbudget +socialförs +kommuner
1976/77	+9.700	+8.200
1977/78	-4.900	-3.100
1978/79	-8.300	-6.400

Justerat budgetsaldo i miljoner kronor.

Källa: Proposition 1977/78:100.

notiser- utlandet

PROFESSOR PATOČKA'S BEGRAVNING

Följande skildring har nått oss från ett ögonvittne:

Professor Patočka, en av männen bakom Charta 77, hade just genomgått en influensa, när han anhölls av den tjeckiska hemliga polisen. Han var både kroppsligt och själsligt svag efter sjukdomen, men ändå korsförhörde han av hemliga polisen dag och natt under två dygn. Det är inte tillåtet enligt tjeckisk lag. I lagen sägs att "den misstänkte får endast förhöras fem timmar, och skall där-efter ha en vilopaus". Den totalt utmattade professor Patočka fick en hjärtkollaps efter den brutala fysiska behandlingen från polisen, och han fördes till sjukhus, där han avled en vecka senare.

Dagen för begravningen, som ägde rum på förmiddagen, åkte säkerhetsmän runt och anhöll dem som skrivit under Charta 77, och höll dem sedan kvar på olika polisstationer runt om i landet till långt in på natten, vilket förhindrade dem att delta i professor Patočkas begravning.

Trots detta var det mycket stor anslutning till begravningen. Ett hundratals säkerhetsmän var på plats för att bevaka och övervaka ordningen. När begravningsgästerna kom till begravningsplatsen, som också var omringad av säkerhetsmän, hördes ett dovt muller från ett drygt femtiotal motorcyklar. Mitt på förmiddagen värmdes motorerna upp på en motorgård som är belägen alldeles intill begravningsplatsen. Uppvärmningen beordrades att ske så att den sammanföll med begravningsföljet. Efter en stund infann sig dessutom ett tiotal helikoptrar, som beordrades att föra oväsen ovanför begravningsplatsen. Själva begravningsceremonien, som knappt hördes, skulle enligt order avklaras mycket snabbt. Tilläggas skall att fotografering var absolut förbjuden och att ett stort antal personer anhölls.

KOMMITTE FÖR FRITT KAMBODJA

Det har nyligen bildats en kommitté för ett fritt Kambodja. Kommittén verkar över partigränserna och har en biskop som ordförande. Nyligen uppvaktades utrikesministern för att man skulle ta upp möjliga åtgärder med anledning av kommunisternas brott mot de mänskliga rättigheterna i Kambodja. Det är naturligtvis inte i Sverige som sådant sker, men väl i Norge.

ANTIKOMMUNISTISKT MOTSTÅND I KINA

I Kommunist-Kina tillgriper man numera skogsbranden som vapen mot anti-kommunistiska grupper som gömmer sig i skogsområden. I augusti förra året gav således kommandanten för Kunmings militärområde order om att sätta vissa skogsområden i brand, för att den vägen driva ut gömda guerillagrupper. Vidare uppges att militära ledare från Tibet och provinserna Szechuan, Yunnan, Kweichow och Kwangsi i september samlats för att diskutera guerilla-bekämpning. Konferensen beslöt att upprätta ett gemensamt kommando för att organisera inringnings- och bekämpningsmanövrer. (Intern Informationen, Interlaken)

DIPLOMATBILAR I FINLAND

Vid en bilolycka i Finland hade föra-ren svårt att förklara varför han hade en sovjetisk diplomatbil. Efter ytterligare en liknande incident upp-dagades det att olika östeuropeiska ambassader tagit in hundratals bil-lar skatte- och avgiftsfritt och sedan "lånat" ut dem till finländska "vän-ner". (Minut, Köpenhamn)

POLEN PRIVATISERAR:

Mindre statsägda butiker i Polen skall överföras till butiksföreståndarna. Myndigheterna tror att det är enda sättet att råda bot på de enorma bris-terna i varudistributionen. Man räknar helt enkelt med att privata bu-tiksägare skall vara mer intresse-rade av att tillgodose kundernas öns-kemål. Alltså en sant kapitalistisk princip. (The Economist, London)

FORTFARANDE GRÄNSKONFLIKT MELLAN SOVJET OCH KINA

Abdullah Rahim, som är biträdande chef för Sinkiangs revolutionskom-mittés utrikesbyrå berättade nyligen för fem västerländska journalister att man "nästan varje dag har gräns-problem med Sovjetunionen på nå-got ställe vid gränsen mot vårt territorium." Rahim ville inte gå in på problemens art, men förkla-rade att "gränstrupperna var redo att försvara Sinkiang mot alla tänk-bara utländska angripare". (Radio Liberty Research Bulletin)

KÄNNER SIG HEMMA?

Den marxistiska regeringskoalition-en Unidad Popular, som styrde Chile innan militärkuppen 1973 har nu sitt nya högkvarter i Öst-Berlin. (National Review, New York)

RYSSAR FÖRSVINN:

Oroligheterna började i Vilnius' (Litauens huvudstad) fotbollssta-dion den 10 oktober 1977. Där möt-tes fotbollslagen Zalgiris från Vilnius och Iskra från Smolensk. I matchens slutskede ökade sloganen som "ryssar åk hem." Detta hör-des också i den sovjetiska televi-sionen, som omedelbart avbröt sänd-ningarna, p g r a "tekniska problem". Efter matchen drog de 15.000 åskå-darna genom Vilnius och ropade slagord mot Sovjet och firandet av den ryska revolutionens sextioårs-jubileum. Demonstrationerna, som bl a stack polisbilar i brand, kallades dagen efter i Vecherniye (en av Vil-nius största dagstidningar) för "beru-sade ligister". Oroligheterna växte i sådan omfattning att militär inkalla-des. Dagen efter patrullerades solda-ter med k-pistar genom staden. Un-der demonstrationens början ingrep KGB-agenter och extrapolis, men de gripna befriades snabbt av folk-hopen.

Dessa informationer har nått oss via Alexander Podrabinek, medlem i rö-relsen för respekterandet av de mänskliga rättigheterna. Han säger också att fyra dagar senare ägde troligen nya demonstrationer rum, men att hans informationer om dem inte är helt tillförlitliga.

De i Väst kända allvarligaste oro-ligheterna i Litauen ägde rum år 1956 efter ockupationen i Ungern och år 1972, när tusentals personer fö-renades på Vilnius' gator under ro-pen "Frihet för Litauen".

Christer Arkefors

ALLT MER FINLANDISERAT

I samband med sextioårsminnet av Finlands självständighet nedlade en deputation från regeringen en krans på "de rödas" grav. Någon motsvarande kransnedläggning på de "vitas" grav skedde inte. I Finland var det "de vita", frihetskrigarna, som vann inbördeskriget, och lyckades tillkämpa Finland ett demo-kratiskt statskick och status som själv-ständig nation. Det skedde efter blodig kamp med "de röda" som var nä-ra lierade med de ryska bolsjevikerna och Lenin. Men idag är det inte de som kämpade för Finlands frihet som skall hedras, utan de som kämpade för ett Sovjet-Finland. Av en regering i ett land som under så gott som hela sin självständighetstid har haft borgerlig majoritet i riksdagen (men alltmör sällan i regeringen).

(Express, Helsingfors)

BERLINMUREN BYGGS UT

Berlinmuren är inte tillräckligt hög, enligt de östtyska myndigheterna. Därför bygger man nu på muren med 120 centimeter på höjden. Ar-betet utförs av noggrant bevakade arbetslag. För varje grupp om 18 arbetare finns 41 k-pistbeväpnade vakter. (Minut, Köpenhamn)

DANSK TIDNINGSMAN FÄNGSLAD PÅ SEX MÅNADER UTAN RÄTTEGÅNG OCH DOM

Redaktör Hans Hetler i fängelset - "Danmarks første politiske fange sedan 1848"

I Contra nummer 5 för förra året rapporterade vi om sommarens danska "spionaffär". Redaktören för veckotidningen "minut" (Contras närmaste motsvarighet i Danmark) avslöjade att han sedan länge hade arbetat åt försvarets underrättelsetjänst för att ge den överblick över olika vänsterextremistiska organisationer.

Redaktören Hans Hetlers välorganiserade kartotek var ett åsiktsregister som var privat och därför inte påverkat av de regler som hindrade försvarets underrättelsetjänst från att efter 1968 föra egna åsiktsregister. Registren byggde huvudsakligen på offentliga uttalanden, debattinlägg etc i olika tidningar, men till en del byggde informationerna på ett nät av Hetler-kontrollerade infiltratörer i vänsterorganisationer av olika typer.

I diskussionen kring underrättelseaffären hävdade de ansvariga att Hetler inte lämnat några upplysningar efter 1972, och att han inte längre anlitas. Hetler hävdade dock motsatsen, och förklarade att han hade arbetat åt underrättelsetjänsten långt senare och att det fanns dokument som stödde detta.

Regeringen tillsatte en specialdomstol för att utreda ärendet. Den avslutade sitt arbete med en rapport den 1 december 1977. Där fastslogs att man inte kunnat bevisa att Hetler

arbetat åt underrättelsetjänsten efter 1972.

I slutet av december förklarade emellertid Hetler att han hade dokument i sin besittning som bevisade motsatsen.

Konsekvenserna av detta påstående blev långtgående.

Den specialdomstol som avslutat sitt arbete (och som aldrig hade till uppgift att döma någon; specialdomstolar har ingen dömande makt enligt den danska grundlagen, och en sådan skulle också strida mot FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna) återupptog det den 2 januari. Man inkallade Hetler och hämtade honom till domstolen. Domstolen fastställde därefter

1. domstolens kompetens att fatta beslut i målet.
2. beslut om lyckta dörrar.
3. beslut att vittnet skulle sättas i förvar (Hetler var inkallad som "vittne" eftersom det inte var fråga om någon straffprocess)
4. beslut om rannsaking i Hetlers bostad och i minuts redaktionslokal.

Processen gick blixtn snabbt, och det fanns bara Hetler och de tre ledamöterna i specialdomstolen i hela byggnaden när besluten fattades. Eftersom det inte var fråga om någon straffprocess var det inte heller tal om någon försvarsadvokat.

Domstolen beslöt att sätta Hetler i förvar tills han beslöt att frivilligt överlämna de dokument som han

påstått sig ha. Hetler vägrar och han kan enligt en nästan aldrig använd dansk lag sättas i förvar på sex månader. Utan dom eller möjlighet att få en riktig rättegång.

Hetler hävdar att handlingarna i fråga förvaras hos en bekant i Lund. Och att han inte kan lämna ut dem utan att riskera liv och säkerhet för många personer som står omnämnda i handlingarna (det handlar ju bl a om infiltratörer i de mest fanatiska vänstersektorna). Han anser sig vara politisk fånge - den förste danske politiske fången sedan 1848 (om man undantar den tyska ockupationen under andra världskriget).

Tilläggs kan att enligt svensk grundlag är myndigheterna förhindrade att ens efterforska vem som är uppgiftslämnare till pressen.

CONTRA

FÖR FRIHET - MOT SOCIALISM
oberoende borgerlig tidskrift

ISSN 0347-6472

Utgivning:

Contra utkommer med sex nummer per år. Nästa nummer utkommer i april.

Ansvarig utgivare:

Christer Arkefors

Adresser:

Box 6082, 102 32 STOCKHOLM 6
Box 2035, 403 11 GÖTEBORG 2
Box 426, 701 06 ÖREBRO 1

Prenumeration:

22 kronor per år,
Postgiro 85 95 89 - 4.
Bankgiro 261-2638
Finskt postgiro 1125 82 - 9
(prenumeration 22 mark)

Redaktion:

Christer Arkefors, Géza Málnár, Carl G. Holm, Sven Enberg och Oskar Bengtsson.

Medarbetare:

Stockholm: Klas von Holst, Malmö: Nils-Eric Brodin, Göteborg: Robert Gothius, Washington: Allan C. Brownfeld, London: Harry Jones, Rom: Sven-Erik Lindström, Toronto: Vincent H. Miller, Oslo: Per Danielson.

Presslagd 1978-02-06